

Duurzaam en betrokken beleggen Verslag 2022

Navigeren door transities

Navigeren door transities

De zomer van 2022 was de heetste ooit gemeten in Europa. Heel 2022 gaat de boeken in als het op één na warmste jaar ooit op ons continent. Bosbranden, overstromingen, hittegolven... wereldwijd worden wij met onze neus op de feiten gedrukt: klimaatverandering bedreigt de leefbaarheid van onze planeet. Om te overleven zullen wij snel anders moeten gaan produceren en consumeren.

Als maatschappelijk betrokken wealth manager willen en kunnen wij bijdragen aan de transitie naar een meer duurzame economie. Hoe het vermogen van onze klanten wordt belegd, is daarbij van groot belang. Wij zien het als onze belangrijkste opdracht om onze klanten te helpen door de onvermijdelijke transities van deze tijd te navigeren, kapitaal te alloceren naar bedrijven die hiervan deel uitmaken en tijdig de winnaars en verliezers van de toekomst te herkennen.

Energietransitie juist nu noodzakelijk

We leven in een wereld waarin naast het klimaat ook verscheidene andere crises de aandacht opeisen. De Russische aanval op Oekraïne en de wrede oorlog die daaruit is voortgevloeid houdt Europa in zijn greep. Door de energiecrisis die zich tegelijkertijd met het begin van de strijd volop manifesteerde, lijkt soms het bereiken van klimaatdoelstellingen op het tweede plan te komen of uit zicht te raken. Niets is minder waar voor Europa. Juist nu zal de transitie naar meer duurzame energie op middellange termijn de energiezekerheid verhogen en stabielere energieprijzen kunnen opleveren.

Overigens is de energietransitie in onze ogen niet de enige omslag die nodig is om de leefbaarheid van onze planeet

te herstellen. De uitputting van natuurlijke hulpbronnen en de groeiende wereldbevolking vraagt ook om een voedseltransitie. Terwijl klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit ook de materiaaltransitie, een andere manier van produceren en consumeren, noodzakelijk maakt.

Duurzame groei en impact

In 2022 richtten wij ons vooral op de energietransitie. In dit rapport leest u welke doelen wij daarvoor hebben gesteld en welke instrumenten wij gebruiken om deze doelen te bereiken. In 2023 focussen wij zowel op de energie- als op de voedseltransitie, onder meer door het biodiversiteitsbeleid verder in te vullen. Samen met onze particuliere en institutionele klanten besteden wij de komende tijd veel aandacht aan de ontwikkeling van nieuwe oplossingen met een concrete, positieve impact.

Voorop staat de zorg voor het vermogen van onze klanten. Tegelijkertijd kunnen wij eraan bijdragen dat dit vermogen op een duurzame manier groeit en ook over langere termijn positieve impact en rendement realiseert. Door dicht bij onze klanten te staan willen we hun duurzaamheidsambities nog beter leren begrijpen. Dat geldt ook voor de bedrijven en organisaties waarin wij beleggen: wij gaan met hen een actieve dialoog aan. Zo willen wij op een ondernemend duurzame manier tot succesvolle oplossingen komen.

In dit verslag vindt u een overzicht van wat wij in 2022 hebben bereikt op het gebied van duurzaamheid. Daarbij doen we dit jaar voor het eerst verslag voor zowel onze insitutionele als particuliere klanten. Wij wensen u veel leesplezier.

Maarten Edixhoven
Voorzitter Raad van Bestuur
Van Lanschot Kempen NV

Lars Dijkstra
Chief Sustainability Officer
Van Lanschot Kempen

Over Van Lanschot Kempen

Van Lanschot Kempen is de oudste onafhankelijke financiële instelling van Nederland. Sinds de oprichting in 's-Hertogenbosch in 1737 zijn diverse ondernemingen deel gaan uitmaken van wie we nu zijn. Onze flexibiliteit, de kunst om voortdurend in te spelen op de veranderende wensen van onze klanten, vormt de grondslag van ons succes, nu en in de toekomst.

Vermogen gaat niet alleen over financiële middelen. Vermogen omvat alles wat waardevol is in het leven. Vermogen betekent ook het culturele en financiële vermogen van onze klanten veiligstellen voor toekomstige generaties. Of het opbouwen daarvan. Vermogen kan groei betekenen. Of juist het overdragen van een bedrijf dat in vele jaren is opgebouwd. Vermogen betekent kansen pakken en rust creëren. Kortom: vermogen gaat over zekerheid, dromen, ambities, wensen en beslissingen. En dus is vermogen voor iedereen anders.

Bij Van Lanschot Kempen zetten we onze expertise en talenten in om passende oplossingen en producten aan te bieden. Op die manier ondersteunen we onze klanten bij het bereiken van hun lange termijn doelstellingen.

Wij richten ons op het behoud en de opbouw van vermogen op een duurzame manier. Dat vormt de basis voor alles wat wij doen. Onze gedeelde waarden (persoonlijk, gespecialiseerd, ondernemend en daadkrachtig) fungeren als een kompas dat ons helpt ons doel te bereiken. Deze waarden bepalen hoe wij samenwerken, wat onze klanten en andere belanghebbenden van ons mogen verwachten en welke verwachtingen wij van elkaar mogen hebben.

Inhoud

1. Duurzaam beleggen bij Van Lanschot Kempen 4 >
 - Focusthema's en transities
 - Highlights 2022
 - Onze tools
 - Dashboard 2022
 - Impactbeleggen
 - Organisatie rondom duurzaamheid Van Lanschot Kempen
 - Vooruitblik op 2023
2. Investment Management: Beleggingsstrategieën 18 >
 - Introductie en highlights
 - Sustainability Risk Score
 - Hoe zijn onze duurzame fondsen afgestemd op de Duurzame Ontwikkelingsdoelen?
 - CO₂-intensiteit van onze fondsen
 - Engagement
 - Stemactiviteiten
3. Investment Management: Fiduciair Management 31 >
 - Introductie
 - Highlights 2022
 - ESG Dashboard
 - Advisering rond duurzame thema's en doelstellingen
4. Private Banking 36 >
 - Introductie
 - Highlights 2022
 - Lagere uitstoot, hogere duurzaamheidsscore
 - Duurzaamheidsprofiel Smart Propositie verbeterd
 - Meewegen duurzaamheid door individuele selectie
 - Interview Ilse Ebbens, CEO Concorp
5. Professional Solutions 45 >
 - Een duurzaam partnership
 - Interview Jacob Tas, directeur KNRM

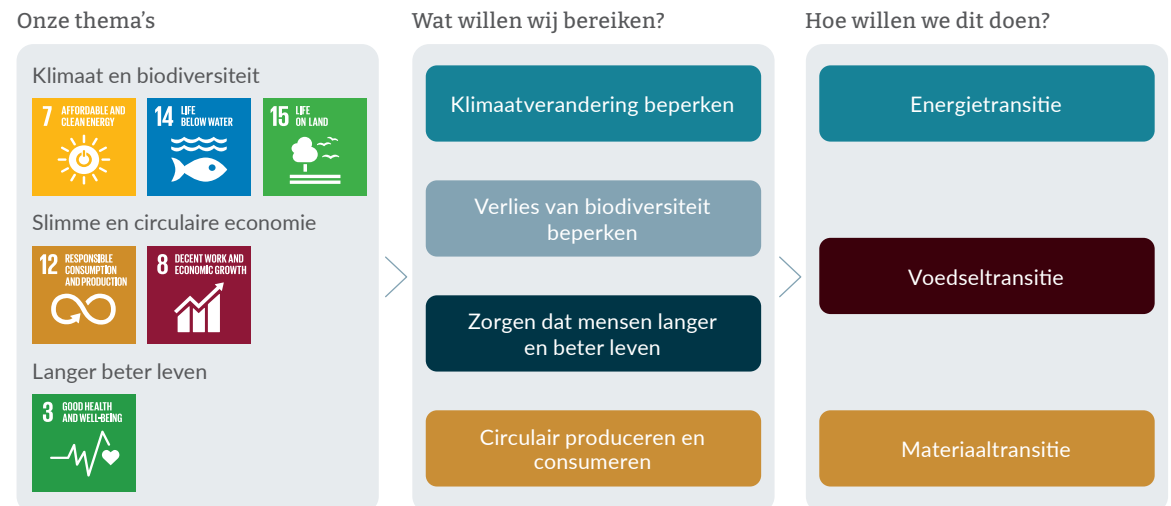
1

Duurzaam beleggen bij Van Lanschot Kempen

Focusthema's en transities

Voor de samenleving als geheel is het van belang om een duurzamer evenwicht tussen mensen, planeet en welvaart te vinden. Dat is ook de reden waarom Van Lanschot Kempen streeft naar waardecreatie – niet alleen in financiële zin, maar ook voor maatschappij en milieu. Gegeven de omvang van het door ons beheerde vermogen kunnen wij de grootste impact bereiken door de manier waarop wij het vermogen van onze klanten beleggen. Wij zijn een betrokken aandeelhouder en willen onze klanten helpen hun vermogen te beleggen in organisaties en ondernemingen die deel uitmaken van de transities naar een duurzamere economie en het voortouw nemen bij de totstandkoming van duurzamere consumptiepatronen en bedrijfsmodellen.

Wij formuleerden in 2021 drie focusthema's: klimaatverandering en biodiversiteit, langer gezonder leven en slimme en circulaire economie. In 2022 onderkennen wij dat deze thema's een bijdrage moeten leveren aan drie belangrijke transities van dit moment: de energie-, voedsel en materiaaltransitie. Deze transities moeten immers de dreiging verminderen waaraan onze planeet als gevolg van productie en consumptie blootstaat. Voor uitgebreidere informatie over de transities verwijzen wij naar onze recent verschenen [white paper](#) (ook beschikbaar in [verkorte vorm](#)).

Onze kijk op duurzaamheid

Ondernemende mensen zijn daadkrachtig. Sinds het begin van ons bestaan, bijna drie eeuwen geleden, denken wij in oplossingen en mogelijkheden. Het is een essentiële mentaliteit voor de fundamentele veranderingen in deze tijd, zoals de energie- en de voedseltransitie.

Wij helpen klanten door deze veranderingen heen te navigeren met alle kennis en ervaring die wij in huis hebben. Duurzaamheid zien wij als onze verantwoordelijkheid en als een kans om voor onze klanten en maatschappij positieve impact en rendement te realiseren over langere termijn.

Om tempo te blijven houden, voeren wij een proactieve dialoog met onze klanten en de ondernemingen waarin wij investeren. Samen stellen wij duurzame doelstellingen vast en werken wij aan de realisatie daarvan, voor ons en voor toekomstige generaties.

Dit vraagt om actief luisteren, persoonlijke aandacht, creatief denken, slagkracht en het ontwikkelen van actieve, hechte en langdurige relaties met onze klanten. Wij doen dit met medewerkers die verantwoordelijkheid nemen en gespecialiseerde kennis gebruiken voor het co-creëren van nieuwe producten en oplossingen.

Wij zijn in staat in sterk veranderende tijden initiatief en daadkracht te tonen, markten en maatschappelijke ontwikkelingen aan te voelen en kansen te benutten zodat het kapitaal dat klanten ons toevertrouwen op een duurzame manier groeit. Wij zijn ondernemend duurzaam.

Focus in 2022 op klimaatverandering en biodiversiteit

In 2022 en daarvoor richtten wij ons vooral op klimaatverandering en de bijbehorende energietransitie. Wij hebben onze uitsluitingscriteria aangescherpt en hebben de duurzaamheidsrisico's van ondernemingen waarin wij beleggen nader in beeld gebracht met behulp van onze eigen Sustainability Risk Score. Daarnaast legden wij in onze engagementactiviteiten en de uitoefening van stemrechten de nadruk op klimaatgerelateerde kwesties. Dit deden wij om onze doelstelling te bereiken voor de reductie van de CO₂-voetafdruk met jaarlijks 7%, van zowel de eigen organisatie als van ons discretionair beheerd vermogen.

Uiteraard kunnen wij de klimaatcrisis niet alleen oplossen. In 2022 stelden wij samen met zes andere Nederlandse vermogensbeheerders een gezamenlijke **verklaring** op waarin olie- en gasbedrijven werden opgeroepen om versneld actie te ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan en een strategie te ontwikkelen voor een koolstofarme toekomst. Deze strategie moet doelstellingen voor de korte en middellange termijn bevatten die zijn afgestemd op het streven om de opwarming van de aarde tot maximaal 1,5°C te beperken, in lijn met het Akkoord van Parijs. Ook moeten de bedrijven aangeven hoe hun investeringen deze strategie ondersteunen.

De klimaatcrisis hangt nauw samen met de afnemende biodiversiteit. Daarom hebben wij ons biodiversiteitsbeleid aanscherpt. Daarin stellen wij ook aanvullende eisen aan de bedrijven waarin wij beleggen, aan externe beheerders en aan ons engagement. Hierdoor kunnen wij in 2023 snel stappen zetten met de ontwikkeling van nieuwe impactvolle oplossingen voor onze klanten en gericht activiteiten rond betrokken aandeelhouderschap ondernemen. In de nabije toekomst willen wij ook positieve impact hebben op de voedsel- en materiaaltransities.

› **Ons doel is om onze klanten door de transities te begeleiden door hun vermogen zodanig te beleggen dat het niet alleen positief bijdraagt aan duurzaamheid, maar ook een positief financieel rendement genereert. Om meer impact te hebben ten aanzien van de drie genoemde thema's, willen wij ook de focus verleggen van 'doing no harm' naar 'doing good'.**

Highlights 2022

Bijna alle sectoren van de economie en alle ondernemingen staan voor noodzakelijke en onvermijdelijke veranderingen. Dit biedt kansen maar creëert ook bedreigingen. Van Lanschot Kempen geeft hoge prioriteit aan het goed begeleiden van klanten en ondernemingen door de transitie. Welke acties hebben we in het afgelopen jaar ondernomen?

We hebben ons biodiversiteitsbeleid geactualiseerd: de focus ligt nu op de klimaat- en voedseltransitie en het tegengaan van ontbossing.

In 2022 realiseerden we opnieuw onze ambitieuze doelstelling om de CO₂-voetafdruk van discretionair beheerd vermogen met 7% per jaar te reduceren. Ook verhoogden wij onze uitsluitingscriteria rond kolen en oliezanen.

In 2022 bereikten wij 73 engagementmijlpalen binnen de 106 dialogen die gericht waren op verandering. De mijlpalen bereikten wij vooral op het gebied van milieu en goed ondernemingsbestuur.

In 2022 zijn wij de dialoog aangegaan met 165 bedrijven. Hierbij gaat het om engagement dat gericht is op bewustwording en engagement gericht op verandering. Wij spraken met onder meer Alphabet, CEZ, Malaysia Airlines, Coats en Fujitec.

Voor al onze strategieën implementeerden wij SFDR niveau 2. De meeste strategieën kunnen als Artikel 8- en 8+fondsen worden aangemerkt, met uitzondering van enkele minder liquide strategieën waarvoor duurzaamheid moeilijk te meten en te beheersen is. Ons aanbod omvat ook twee artikel 9-fondsen.

The Gift - bijna 100 collega's volgden een driedaags programma om verbindend leiderschap in duurzaamheid binnen Van Lanschot Kempen te stimuleren.

Van Lanschot Kempen wil in 2050 een emissieneutrale (net zero) vermogensbeheerder zijn en voor 2030 de voetafdruk halveren.

In 2022 stelden we ons Green Bond Framework vast voor de emissie van groene obligaties voor de (her) financiering van groene leningen op de balans van Van Lanschot Kempen.

We ontwikkelen en co-creëren met klanten producten voor duurzaam impactbeleggen. In 2022 nam het beheerd vermogen van de Global Impact Pool en het SDG Farmland Fund fors toe door verdere instroom van nieuwe en bestaande klanten.

We hebben ons beleid rond mensen- en arbeidsrechten aangescherpt zodat het transparanter is en meer sturing biedt. In elke hoedanigheid waarin wij actief zijn, respecteren wij de internationaal erkende mensenrechten.

Onze tools

Onze aanpak van duurzaam beleggen berust op vier pijlers. Deze tools stellen ons in staat om met betrekking tot de transitie actie te ondernemen en vooruitgang te boeken.

Uitsluitingen

Wij beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële activiteiten.

ESG-integratie

Wij dragen er zorg voor dat duurzaamheidsrisico's adequaat zijn geïntegreerd in onze beleggingsprocessen en -analyses.

Actief aandeelhouderschap

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en engagement zijn een belangrijk onderdeel van ons duurzaamheidsbeleid om positieve verandering te bereiken en bedrijven tot duurzamer gedrag aan te sporen.

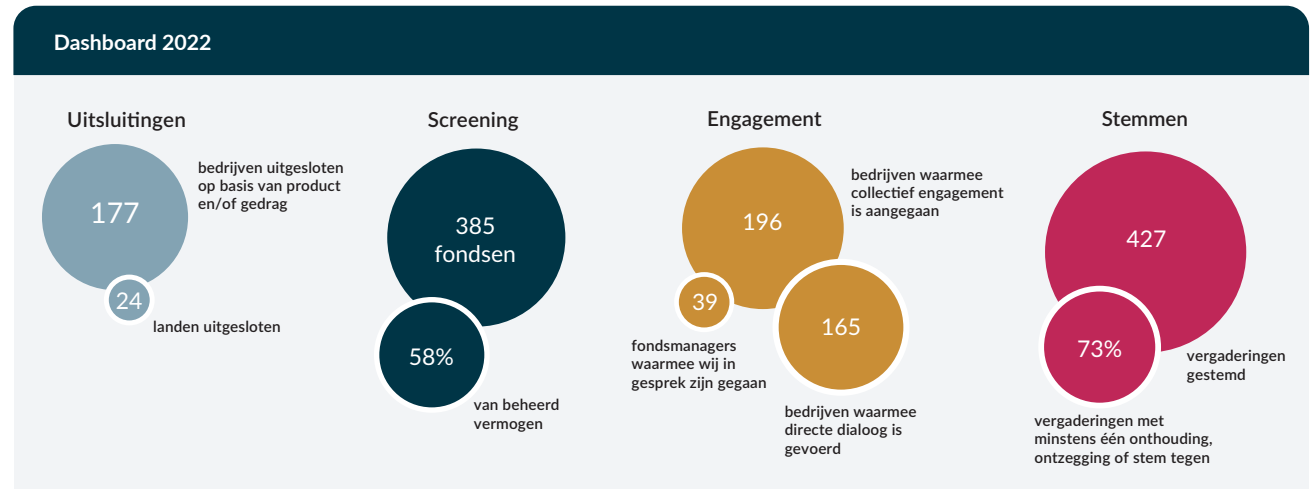

Positieve impact

Beleggen met als doel om positieve impact in de echte wereld te bereiken, bijvoorbeeld een concrete bijdrage aan de Ontwikkelingsdoelen van de VN (SDG's).

Dashboard 2022

Hieronder ziet u onze activiteiten op het gebied van Uitsluitingen, ESG-screening, Engagement en Stemmen in cijfers weergegeven.

Bron van alle data in dit rapport is Van Lanschot Kempen (per 31 December 2022), tenzij anders aangegeven

a. Uitsluiting

Op dit moment staan er 71 ondernemingen op de uitsluitingslijst vanwege hun betrokkenheid bij controversiële wapens of ernstige controverses. Nog eens 106 bedrijven zijn uitgesloten doordat zij betrokken zijn bij de tabaksindustrie. Eind 2022 besloot de Sustainability Investment Council om het beleid rond uitsluitings- en vermijdingslijsten te stroomlijnen. Hierdoor is het aantal processen beperkt en is de complexiteit verminderd.

[Uitsluitingsbeleid](#)

[Uitsluitingslijst Q4 2022](#)

[Uitsluitingslijst tabak Q4 2022](#)

[Uitsluitingslijst staatsobligaties Q4 2022](#)

b. ESG-integratie - screening

i. Toekenning van scores aan beheerders

We hebben onze scoremethodologie, het Duurzaamheidsspectrum, toegepast op meer dan 385 intern en extern beheerde fondsen. Deze vertegenwoordigen ruim 50% van het beheerd vermogen van Van Lanschot Kempen. Het Duurzaamheidsspectrum, zoals in de onderstaande figuur weergegeven, helpt ons om het duurzaamheidsniveau van een belegging te bepalen. Dit doen wij door te kijken in hoeverre een fonds aspecten op het gebied van ESG (Milieu, Sociaal, Goed Bestuur) heeft geïmplementeerd. Fondsen die 'Wettelijk minimum' (niveau 1) en 'Basis' (niveau 2) scoren bieden wij niet actief aan onze klanten aan.

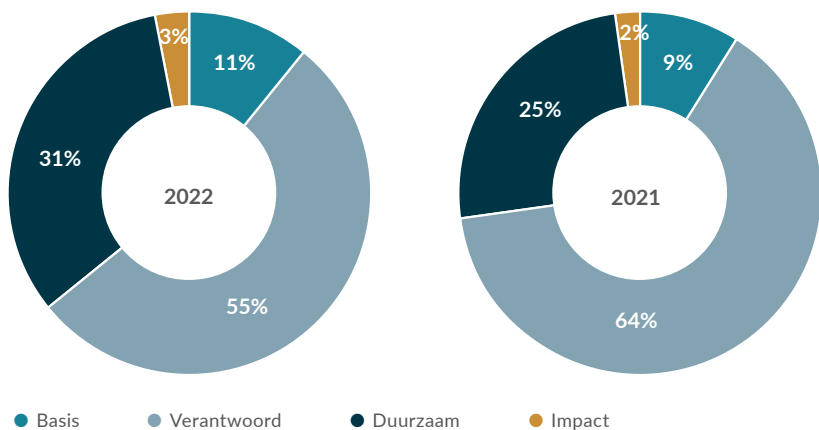
De vijf niveaus van het Duurzaamheidsspectrum:

In 2022 hebben we er hard aan gewerkt om te zorgen dat alle onderdelen van onze organisatie, van private equity tot private banking, het Duurzaamheidsspectrum gebruiken om scores aan externe beheerders toe te kennen of de voorkeuren van klanten op het gebied van duurzaamheid te bepalen. Als onderdeel hiervan heeft ons managerselectie en -monitoringteam de meerderheid van de beheerders waarmee we samenwerken in kaart gebracht. Zo kunnen wij zien welke plaats hun producten in het Duurzaamheidsspectrum innemen. De scoremethodologie wordt elk jaar geëvalueerd en verbeterd om deze ambitieuzer te maken. In 2022 hebben we ook gewerkt aan de afstemming van dit spectrum op de EU-verordening betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR).

De onderstaande figuren tonen een analyse van onze externe beheerders van beursgenoteerde fondsen naar hun score in het Duurzaamheidsspectrum in 2022 en in 2021. Tegen het einde van 2022 hadden we aan 385 beursgenoteerde fondsen een score toegekend. Dit is ongeveer 58,4% van het door ons beheerde vermogen. Als percentage van het beoordeelde beheerd vermogen kreeg in 2022 11% van de fondsen de score 'Basis'¹, 55% 'Verantwoord', 31% de score 'Duurzaam' en 3% de score 'Impact'.

Duurzaamheidsscores van externe beheerders

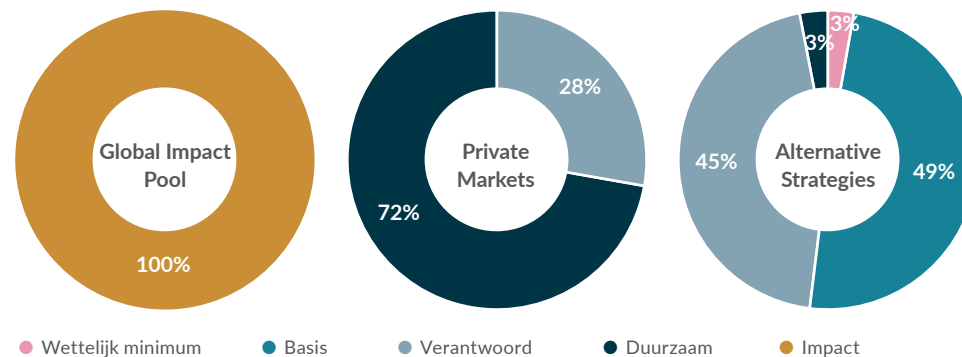

¹ In 2022 hebben wij ook de LDI-fondsen meegenomen in de scoring. Dit heeft geleid tot een toename van beheerd vermogen met de score 'Basis', omdat deze fondsen niet beantwoorden aan onze minimumcriteria voor de score 'Verantwoord'.

ii. Toekenning van scores aan funds of funds

In 2022 zijn wij ook verder gegaan met de toekenning van scores aan fondsen die zich richten op niet-beursgenoteerde en alternatieve beleggingscategorieën (onze Kempen pooloplossingen). Hoewel de ESG-scores niet volledig op de scores voor beursgenoteerde beleggingscategorieën aansluiten, geven ze een goede indicatie van de duurzaamheidsaanpak van de onderliggende fondsen. In 2022 beoordeelden we 91 fondsen op duurzaamheidsfactoren, waarvan er 15 de score 'Basis' kregen, 28 de score 'Verantwoord', 38 de score 'Duurzaam' en tien de score 'Impact'. Zoals verwacht haalden de fondsen in de Global Impact Pool vrijwel allemaal de score 'Impact', terwijl fondsen in Private Markets vooral de 'Basis' of 'Verantwoord' kregen. De meeste fondsen in Alternative Strategies werden beoordeeld met de score 'Basis' of 'Verantwoord'. Dit verschil is niet verrassend: het is voor beheerders van alternatieve strategieën altijd lastiger geweest om op vergelijkbare wijze invulling te geven aan duurzaamheid dan voor beursgenoteerde fondsen. Daarom is engagement met deze ondernemingen van belang.

Duurzaamheidsscores Van Lanschot Kempen pooloplossingen

Het toekennen van scores aan externe managers gaat dan ook hand in hand met engagement. Wij spreken met externe beheerders van onder meer vastrentende en aandelenfondsen, hedgefondsen en private-equityfondsen over hun doelstellingen en prestaties met betrekking tot duurzaamheid. In 2022 gingen we met 80 beheerders proactief een dialoog aan. Dit betrof 39 externe beheerders van beursgenoteerde fondsen, 31 beheerders in Private Markets, alle tien beheerders in de Global Impact Pool en tien beheerders in Alternative Strategies. Ons ervaren managerselectieteam gaat met externe beheerders ook in gesprek over de naleving van onze uitsluitingslijst en de afstemming op onze duurzaamheidsambities en op die van onze klanten.

c. Actief aandeelhouderschap: engagement

Door onze engagementactiviteiten willen wij ondernemingen aanzetten tot positieve verandering. In 2022 gingen we met 165 ondernemingen rechtstreeks in gesprek over thema's op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur.

Van deze engagements waren er 106² gericht op verandering; deze dialoog werd gevoerd door onze portefeuillebeheerders en ons Sustainability Centre. In meer dan de helft van de gevallen had de dialoog betrekking op milieukwesties, direct gevolgd door bestuurskwesties en op grotere afstand door een kleiner aantal maatschappelijke kwesties.

Bij 87² ondernemingen was ons engagement gericht op bewustwording over algemene duurzaamheidskwesties.

Engagements in 2022 per thema

	Engagements bewustwording	Engagements verandering
Milieu	47	56
Maatschappij	6	8
Bestuur	34	42
Totaal	87²	106²

› Samen met andere beleggers zijn we met nog eens 196 ondernemingen een dialoog aangegaan.

73 mijlpalen bereikt

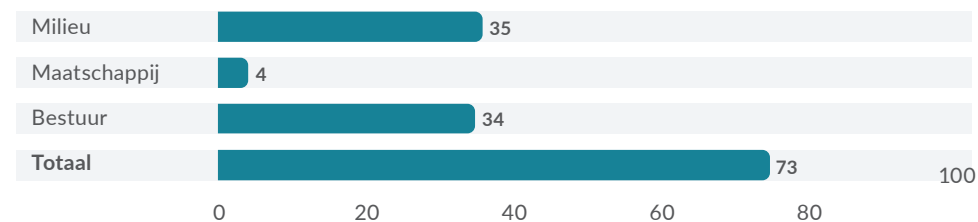
De uitkomsten en resultaten van onze engagementactiviteiten meten we aan de hand van vier mijlpalen. In 2022 werd in 106 gevallen van engagement gericht op verandering 73 keer een nieuwe mijlpaal bereikt.

² Met een onderneming kan over meerdere thema's tegelijkertijd een dialoog worden gevoerd en deze dialoog kan gericht zijn op zowel bewustwording als verandering. Dit leidt tot overlapping, zodat het totaal aantal engagements (106 + 87 = 193) hoger is dan het aantal van 165 betrokken ondernemingen in 2022.

We gaan een dialoog aan over een breed scala aan strategische, financiële, bestuurlijke, milieu- en maatschappelijk aspecten. Hierbij maken we onderscheid tussen:

- › Engagement gericht op bewustwording: we willen bij ondernemingen het bewustzijn over bepaalde kwesties vergroten.
- › Engagement gericht op verandering: we stellen vooraf concrete doelen met specifieke tijdlijnen vast. De voortgang wordt aan de hand van mijlpalen gemeten.
- › Engagement gericht op overheidsbeleid in samenwerking met andere aandeelhouders.

Bereikte mijlpalen in engagements op gebied van milieu, maatschappij en goed bestuur in 2022

› Meer informatie over onze mijlpaalmethodologie, onze engagements en de bereikte mijlpalen is opgenomen in het onderdeel 'Investment Management – Beleggingsstrategieën'.

Engagement cases

Alphabet

E, S, G

Engagement voor mensenrechten

Mag YouTube alles uitzenden, zonder toezicht? Kan Google alles publiceren? In 2022 zetten wij een nieuwe stap in ons engagement met Alphabet, het moederbedrijf van onder andere Youtube en Google. In 2020 vroegen wij op de aandeelhoudersvergadering van het bedrijf samen met andere aandeelhouders, om een commissie op bestuursniveau op te zetten die toezicht houdt op mensenrechtenrisico's. De resolutie haalde het niet, maar het bedrijf zette de commissie wel op. In 2022 dienden wij een nieuwe resolutie in met het verzoek een onafhankelijk mensenrechtenrapport op te laten stellen en huidig beleid te evalueren. Ook deze resolutie kreeg geen meerderheid, de zaak staat nu wel op het netvlies van het bedrijf.

E, S, G

Engagement voor klimaat

In 2021 spraken wij met Malaysia Airports over het instellen van een lagere prijs voor landingsrechten voor schonere vliegtuigen. Deze maatregel zou bijdragen aan het terugbrengen van de zogenoemde Scope III emissies: de uitstoot van andere, aan het bedrijf verbonden ondernemingen en klanten. In 2022 zetten wij dit engagement voort door middel van een gesprek met de toezichthouder. Eind 2022 liet de toezichthouder weten een consultatieronde te houden met de vier grootste luchtvaartmaatschappijen van het land. De uitkomst wordt in 2023 verwacht.

E, S, G

Engagement voor klimaat

Niet zo lang geleden nog een traditioneel energiebedrijf met grote belangen in steenkool. Nu een internationaal nutsbedrijf dat op weg is de omslag naar schone energiebronnen te maken en klimaatdoelen heeft opgesteld die voor liggen op het Akkoord van Parijs. Ons engagement met het Tsjechische CEZ begon 5 jaar geleden en kreeg vaart toen wij het bedrijf vanaf 2021 aanspraken in samenwerking met andere aandeel- en obligatiehouders binnen Climate Action 100+. Wij hebben het bedrijf onder meer geholpen om hun klimaatplannen te toetsen aan het SBTi-model (Science Based Target initiative), om er zo zeker van te zijn dat de doelstellingen effectief zijn en beantwoorden aan 'Parijs'. CEZ heeft inmiddels onder meer toegezegd in 2033 te stoppen met het mijnen van steenkool, vijf jaar eerder dan de Tsjechische overheid voorschrijft. Ons engagement is afgesloten, maar wij volgen het bedrijf op weg naar klimaatneutraliteit.

FUJITEC

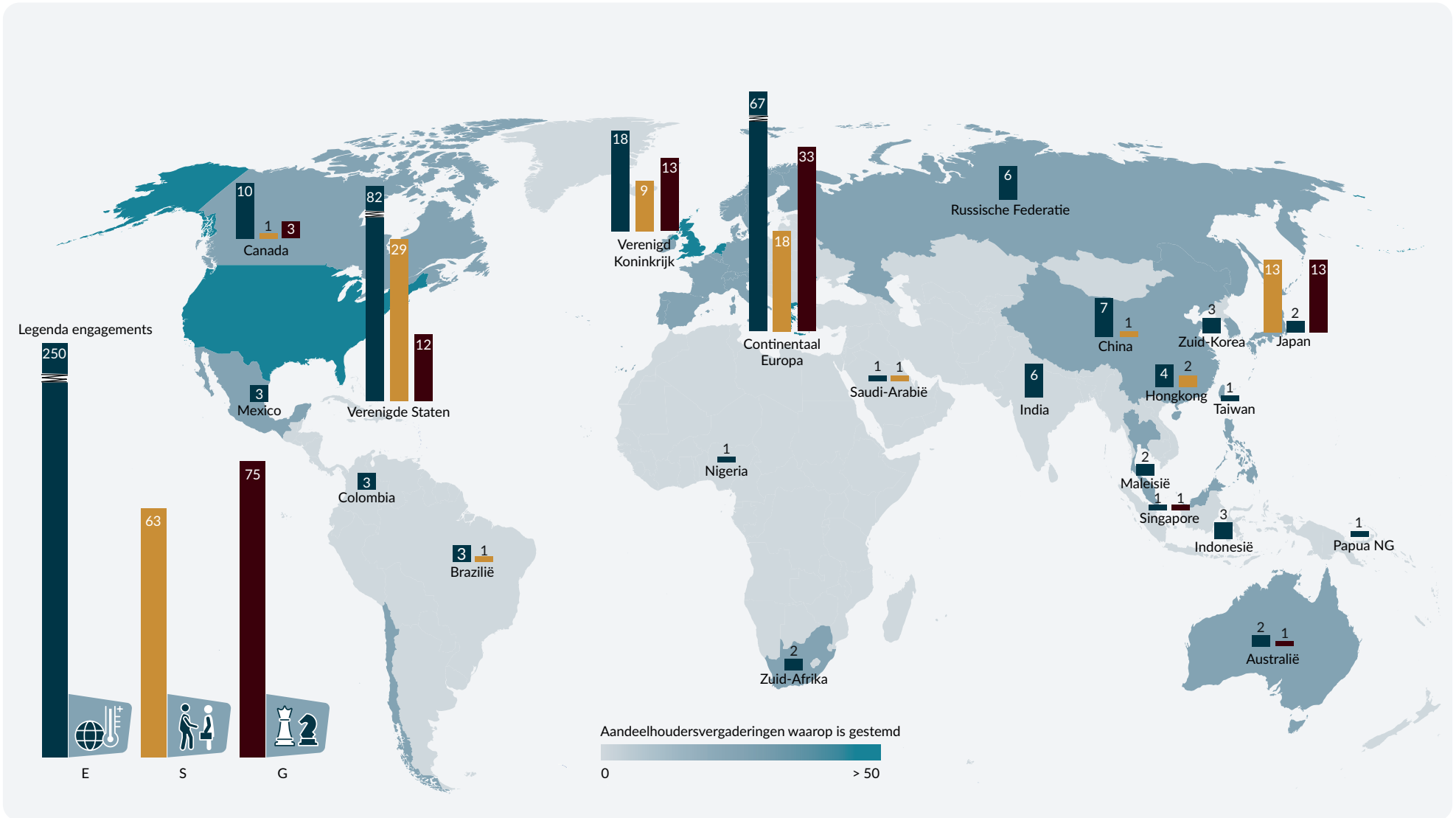
E, S, G

Engagement voor goed bestuur

Fujitec is een Japanse bedrijf dat onder meer roltrappen en liften ontwerpt en maakt. Twee keer namen wij in 2022 de ongebruikelijke stap om publiekelijk onze zorg te uiten over het corporate governance beleid van Fujitec. Deze stap volgde op meerdere jaren van een-op-een engagement met het bedrijf. In januari 2022 lieten wij in een open brief aan Fujitec onze teleurstelling blijken over het uitblijven van verbeteringen op corporate governance vlak. Fujitec publiceerde in maart 2022 vervolgens een verbeterd plan, maar in mei bleek uit onderzoek van een andere investeerder dat er aanwijzingen waren van financieel en bestuurlijk mismanagement, waarop wij besloten tegen de herbenoeming van het bestuur te stemmen tijdens de algemene aandeelhoudersvergadering in juni. Wij kijken nu uit naar de bijzondere vergadering van aandeelhouders die later dit jaar wordt gehouden op verzoek van een grote aandeelhouder. Daar zal worden gestemd over een nieuw, onafhankelijk bestuur. Wij vervolgen ons engagement met Fujitec dan ook in 2023.

Stemmen- en engagementkaart 2022

d. Actief aandeelhouderschap: stemactiviteiten

Stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen waarin we beleggen, is een essentieel onderdeel van betrokken en actief aandeelhouderschap. In 2022 brachten we op 427 aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen onze stem uit, waarbij we in 15% van alle uitgebrachte stemmen tegen het bestuur stemden. In de regel stemmen wij tegen het bestuur als wij twijfels hebben over voorgedragen bestuurskandidaten vanwege leeftijd, termijn of diversiteit of als het gaat om de beloning van bestuurders. We onthouden ons van stemming als we het bestuur meer tijd willen gunnen om een bepaalde kwestie op te lossen, met dien verstande dat we in de toekomst tegen zullen stemmen indien veranderingen uitblijven. Onze criteria voor de uitoefening van stemrechten zijn opgenomen in ons [stembeleid](#).

Uitgebrachte stemmen in 2022

Aantal vergaderingen waarop we stem uitbrachten	427
Aantal vergaderingen waarop we tegen ten minste 1 agendapunt stemden of over ten minste 1 agendapunt ons van stemming onthielden	325
Aantal voorstellen waar we tegen het bestuur stemden	942*

* Dit komt neer op 15% van alle uitgebrachte stemmen

➤ Meer informatie over onze uitoefening van stemrechten, onder meer een overzicht per sector en historische gegevens, is opgenomen in het onderdeel 'Investment Management: Beleggingsstrategieën'.

Oliegiganten onder druk gezet

Op de aandeelhoudersvergaderingen van de zes grote oliebedrijven waarin we aandelen hebben – Repsol SA, Equinor ASA, Phillips66, BP Plc, Shell Plc en TotalEnergies SE – stemden we over verscheidene klimaatgerelateerde voorstellen. De aandeelhoudersvoorstellen zetten de ondernemingen onder druk om doelstellingen voor net zero uitstoot vast te stellen of aan te scherpen. We steunden de voorstellen van FollowThis waarin Shell, BP, Equinor en Phillips66 werd gevraagd om doelstellingen voor de korte en middellange termijn te bepalen, volledig in overeenstemming met het Akkoord van Parijs en met een commitment tot absolute vermindering van emissies.

In het geval van TotalEnergies stemden we ook tegen het klimaattransitieplan en de beloningsregeling van de CEO, alsook tegen de herbenoeming van vijf commissarissen. Dit deden wij omdat de onderneming niet bereid was om een voorstel op de agenda te zetten waarin aandeelhouders aandrongen op een op het Klimaatakkoord van Parijs afgestemd transitieplan.

Impactbeleggen

Onze meest innovatieve oplossingen komen in veel gevallen voort uit een nauwe samenwerking met onze klanten. Beleggers zijn steeds vaker op zoek naar duurzame oplossingen of oplossingen waarin duurzaamheidsaspecten worden meegewogen. Daarnaast signaleren we ook een toenemende vraag naar expliciete impactbeleggingen.

Beleggers in Private Markets hebben de grootste invloed op hoe hun kapitaal impact kan maken. Al jaren zien we dat klanten steeds vaker substantiële bedragen bestemmen voor langer lopende projecten die op positieve impact zijn gericht en vaak direct zijn gerelateerd aan hun eigen prioriteiten op het vlak van duurzaamheid. Nu biodiversiteit hoog op de internationale agenda staat en adviezen van de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) en andere organisaties in de pijplijn zitten, kunnen deze beleggingen op de lange termijn een tastbaar verschil maken.

Impact op klimaatverandering en verduurzaming van bodem en voedselketens

Onze Global Impact Pool werd in 2018 gelanceerd en heeft sindsdien succesvol de fase van kapitaalopbouw doorlopen. Deze pool omvat fondsen met de specifieke doelstelling om een bijdrage te leveren aan de bestrijding van klimaatverandering – bijvoorbeeld door te beleggen in hernieuwbare energie – en verduurzaming van de voedselketen, bijvoorbeeld door leningen te verstrekken aan lokale boeren in opkomende landen zodat zij efficiënter en duurzamer kunnen produceren.

Onze SDG Farmland strategie richt zich specifiek op wereldwijd beleggen in duurzame landbouwgrond en op de bevordering van regeneratieve landbouw via unieke samenwerkingsverbanden met lokale experts. Deze vorm van landbouw maakt het mogelijk dat planten koolstof in de bodem opslaan en biodiversiteit zowel boven als onder de grond floreert. In 2022 kocht Van Lanschot Kempen, via een joint venture met Clean Energy Finance Corporation en in samenwerking met lokale boeren, een groot perceel landbouwgrond in Zuidoost-Australië van een Chinees mijnbouwbedrijf. Hierdoor werden zogeheten 'koala corridors' veiliggesteld zodat in het wild levende dieren vrij in dit gebied kunnen bewegen.

Ontwikkeling van nieuwe impactoplossingen samen met klanten

Al enige tijd werken we actief aan de ontwikkeling van diverse nieuwe duurzame beleggingsoplossingen. Dit gebeurt vooral als er geen beleggingsopties beschikbaar zijn

of als de ambities van onze klanten op het gebied van duurzaamheid verder reiken dan bestaande oplossingen. De eerste stap in een dergelijk proces is om samen met een klant diens duurzame beleggingsovertuigingen te inventariseren en vast te leggen. Daarna volgen gesprekken om een portefeuille op maat samen te stellen of tot een pool van fondsen te komen zoals hierboven beschreven. De ideale opzet is een partnerschap met lokale experts voor de lange termijn.

We onderzoeken momenteel diverse oplossingen met, en voor klanten die meer met hun bestaande portefeuille of nieuw in te brengen kapitaal willen doen. Het klimaat staat nog altijd hoog op de agenda's en de turbulente maanden van 2022 laten zien dat maatschappelijke impact, klimaat en milieu onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Toekomstige oplossingen zullen dit weerspiegelen.

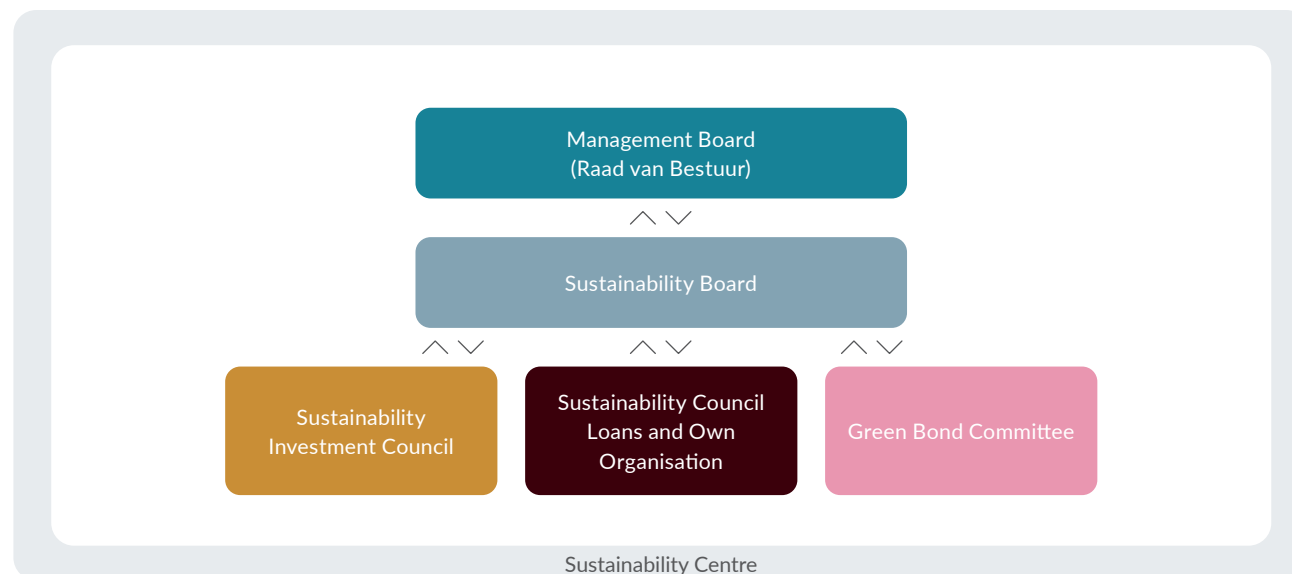

Organisatie rondom duurzaamheid Van Lanschot Kempen

Om onze duurzaamheidsambities te realiseren hebben wij onze duurzaamheidsorganisatie in de afgelopen twee jaar voortdurend uitgebreid en versterkt. Duurzaamheid is bedrijfsbreed verankerd en geïntegreerd en dit wordt weerspiegeld in onze Sustainability Board onder voorzitterschap van de voorzitter van de Raad van Bestuur. Onder de Sustainability Board vallen drie subcommissies: de Sustainability Investment Council, de Sustainability Council Loans and Own Organisation en de Green Bond Committee.

Om de intern aanwezige kennis van en ervaring met duurzaamheidskwesties efficiënt te benutten, hebben we het Sustainability Centre opgezet. Daarnaast is ook binnen de aparte bedrijfsonderdelen specifieke expertise op het gebied van duurzaamheid aanwezig. De portefeuillebeheerders oefenen de stemrechten uit en sturen het engagement met ondernemingen over duurzaamheidskwesties aan. Hier ziet u de verschillende commissies en afdelingen die zich met duurzaamheid bezighouden en een korte beschrijving.

Organisatie rondom duurzaamheid

- **Management Board (Raad van Bestuur)** Verantwoordelijk voor algehele groepsbrede duurzaamheidsstrategie
- **Sustainability Board** Verantwoordelijk voor ontwikkeling, implementatie en verankering van onze duurzaamheidsdoelen
- **Sustainability Investment Council** Stelt duurzaam beleggingsbeleid op en implementeert
- **Sustainability Council Loans and own Organisation** Stelt duurzaamheidsstrategie ten behoeve van balans en eigen organisatie op en implementeert
- **Green Bond Committee** Zorgt ervoor dat Green Bond Framework conform leidende standaarden blijft en rapporteert voor en na uitgifte van obligaties
- **Sustainability Centre** Kenniscentrum op het gebied van duurzaamheid dat wordt geleid door Chief Sustainability Officer die direct rapporteert aan de voorzitter van de Raad van Bestuur

Vooruitblik op 2023

Ons doel is om de transities te bevorderen en onze beleggingen verder te verduurzamen. Daarom richten wij ons de komende maanden op een aantal speerpunten. Ten eerste gaat wij door met de implementatie van onze klimaatstrategie en ons klimaatactieplan. Daarbij leggen wij de nadruk op actief aandeelhouderschap en beleggen wij in ondernemingen die initiatieven ten behoeve van de klimaat- en energietransitie in gang hebben gezet. We zullen er bij ondernemingen op aandringen dat zij werk maken van de transitie naar een duurzaam, betaalbaar en zeker energiesysteem zodat de opwarming van de aarde tot +1,5°C kan worden beperkt.

Ook willen wij onze dialoog met bedrijven meer impactvol en effectiever maken. Om dit te bereiken nemen we onze engagementstrategie onder de loep. Zo kunnen wij ons engagement vooral richten op ondernemingen waar de noodzaak van verbetering volgens ons het meest urgent is of op bedrijven waar wij grotere invloed hebben.

Verder onderzoeken wij hoe we ons aangescherpte biodiversiteitsbeleid in de praktijk kunnen brengen en uitsluiting, integratie, engagement en impact kunnen inzetten als instrumenten om de risico's ten aanzien van het verlies aan biodiversiteit te beperken. Biodiversiteit wordt toegevoegd aan de selectiecriteria voor beheerders. Fiduciare klanten kunnen biodiversiteit tot een van hun duurzame hoofdthema's maken.

Een ander belangrijk onderwerp is de ontwikkeling van impactvollere duurzamere strategieën en de implementatie van deze strategieën. Tegelijkertijd onderzoeken we hoe wij de positieve impact van onze bestaande strategieën kunnen vergroten. Een voorbeeld hiervan is de verbetering van ons aanbod in niet-beursgenoteerd vastgoed.

Daarnaast gaan we kijken hoe we onze doelstelling om een 'net zero' vermogensbeheerder te worden versneld kunnen realiseren in plaats van alleen het pad naar 2050 (in lijn met het Akkoord van Parijs) te volgen.

Onze particuliere klanten zullen wij de mogelijkheid bieden om hun voorkeuren ten aanzien van duurzaamheid te laten vastleggen conform de vereisten van EU-regelgeving. Dit stelt ons in staat om onze beleggingsbeslissingen beter op de wensen van klanten af te stemmen. In dit kader willen wij ook onze communicatie met klanten verder verbeteren. Doel is onder andere om hen transparantere informatie te verschaffen over de duurzaamheidsprestaties van onze strategieën, beleggingsproducten en portefeuilleondernemingen.

2

Investment Management: Beleggings- strategieën

Introductie en highlights

In 2022 hebben wij het duurzaamheidsprofiel van onze beleggingsstrategieën verder versterkt. Wij keken hierbij in het bijzonder naar hoe we duurzaamheidsfactoren integreren in onze besluitvormingsprocessen.

- › **Van Lanschot Kempen score voor duurzaamheidsrisico's**
Onze intern ontwikkelde scoremethode voor duurzaamheid – de Sustainability Risk Score – is in 2022 uitgerold. Met deze methode kunnen we voor alle fondsen externe ESG-data combineren met onze eigen beoordeling van het duurzaamheidsprofiel van de ondernemingen waarin we beleggen. Wij vinden het belangrijk om vooral over CO₂-emissies en ondernemingsbestuur onze eigen mening te vormen en deze te laten meewegen in de score. Zo krijgen wij een beter totaalbeeld en hoeven wij niet uitsluitend op externe en mogelijk beperkte gegevens af te gaan.
- › **Verbeterde duurzaamheidsdata**
In 2022 boekten we aanzienlijke vooruitgang met de centralisatie van duurzaamheidsdata uit zowel externe als interne bronnen. Dit project droeg niet alleen bij aan de ontwikkeling van de eigen score voor duurzaamheidsrisico maar was ook nodig voor het verzamelen van gegevens die volgens de SFDR-vereisten gerapporteerd moeten worden aan klanten. Zo kunnen wij nu voor alle beursgenoteerde strategieën de indicatoren van de belangrijkste ongunstige effecten berekenen. Dat geldt ook voor het aandeel duurzame beleggingen en meer specifiek de op de EU-taxonomie afgestemde duurzame beleggingen.

› Engagement

Een aanvullend voordeel van de introductie van onze eigen Sustainability Risk Score is dat we onze engagementinitiatieven op een consistente set duurzaamheidsfactoren hebben afgestemd. Hierdoor kunnen we de dialoog gericht voeren. In 2022 lag de focus in onze engagementactiviteiten op CO₂-intensiteit. Binnen al onze beursgenoteerde beleggingsstrategieën spraken wij met ondernemingen die samen goed waren voor de helft van de CO₂-uitstoot van elke portefeuille. In totaal voerden we overleg met 165 ondernemingen en publiceerden we in 2022 meer dan 350 engagementverslagen.

› Anticiperen op regelgeving

Binnen de sector is de implementatie van regelgeving een belangrijk onderwerp. Wij voldeden al ruim voor de inwerkingtreding per 1 januari 2023 aan de vereisten van SFDR niveau 2. Daarbij scherpten wij onze ambities ook aan. We willen nu voor elke grotere beleggingsstrategie een artikel 8-fonds hebben; dit impliceert een commitment aan duurzaam beleggen. Daarnaast hebben onze twee artikel 9-fondsen, de Global Impact Pool en het SDG Farmland Fund, een duidelijke ambitie voor positieve impact. De portefeuilles van deze fondsen bestaan volledig uit duurzame beleggingen.

› Ratings, doelstellingen en labels

Ons beleid rond klimaatverandering (Climate Change Policy) en onze doelstellingen voor net zero gelden voor al onze beleggingsfondsen en -strategieën. Onze fondsen voor duurzame aandelen en bedrijfsobligaties gaan nog verder: ze passen striktere uitsluitingscriteria toe en hun doelstellingen zijn in overeenstemming met de Klimaattransitiebenchmark of de Paris Aligned Benchmark. Klanten vragen in toenemende

mate om transparantie en bewijs. Wij zijn dan ook blij dat onze duurzame fondsen hun hoge duurzaamheidsratings van externe beoordelaars behielden waaronder de Sustainable Globes van Morningstar. Meer fondsen kregen intussen de internationale duurzaamheidslabels Febelfin (België) en ISR (Frankrijk).

Vooruitblik

Vorig jaar hebben wij de integratie van duurzaamheid binnen het besluitvormingsproces van alle beleggingsteams versterkt. In 2023 blijven wij de ondernemingen waarin wij beleggen volgen aan de hand van onze Sustainability Risk Score. Ook gaan wij gericht de dialoog aan met deze bedrijven. Daarbij willen wij tastbare verbeteringen realiseren volgens onze mijlpaalmethodologie. Als Van Lanschot Kempen onderkennen wij dat wij als onderneming, samen met onze stakeholders, een bijdrage kunnen leveren aan het succesvol functioneren van de financiële markten wereldwijd. Naast ons streven naar goede beleggingsresultaten blijven we onze klanten ook ondersteuning bieden door hen transparantie te verschaffen over regelgeving en hen te begeleiden in de drie belangrijkste transitie waarvoor wij staan: de energie-, voedsel- en materialentransitie.

Sustainability Risk Score

De Sustainability Risk Score, onze intern ontwikkelde scoremethode voor duurzaamheid, geeft een beeld van hoe bedrijven omgaan met duurzaamheid én van hun toekomstgerichte plannen.

Bij de beoordeling van bedrijven waarin wij beleggen of overwegen te beleggen in onze kernstrategieën, maken wij gebruik van 'ESG-ratings', of 'ESG-scores'. Standaard ratings van externe ratingbureaus zijn echter verre van perfect, omdat niet duidelijk is welke factoren mee zijn genomen en de ratings weinig zeggen over de toekomstgerichte plannen van een onderneming. Onze eigen Sustainability Risk Score combineert externe ratings met onze eigen expertise en mening over de betreffende ondernemingen. Dit levert meer toekomstgerichte scores op en maakt ons minder afhankelijk van externe ratings. Ieder Van Lanschot Kempen beleggingsteam kan nu gebruik maken van consistente scores, even relevant voor het creditteam als voor de aandelenstrategieën die wij beheren.

Hoe het werkt

De Sustainability Risk Score heeft als basis de risicoscore van een externe, onafhankelijke dataleverancier. Deze meet de blootstelling van een individueel bedrijf aan ruim twintig materiële ESG-risico's en geeft óók een score voor de mate waarin deze risico's worden beheerd. Onze portefeuillebeheerders gebruiken deze laatste externe scores als standaardscores, die zij kunnen aanpassen als zij op basis van hun eigen beoordeling een andere kijk op de onderneming hebben. Een ander oordeel kan bijvoorbeeld de uitkomst zijn van engagement met het bedrijf of eigen onderzoek dat wijst op mogelijke verbeteringen of verslechtingen in de duurzaamheidssituatie op de korte of middellange termijn. Dit zijn vaak veranderingen die (nog) niet zichtbaar zijn in de standaardscores.

CO₂-uitstoot en goed ondernemingsbestuur

Onze beleggingsteams besteden bij de samenstelling van de score extra aandacht aan CO₂-emissies en goed ondernemingsbestuur. Gezien het belang van deze kwesties gebruiken wij een uitgebreidere combinatie van gegevens voor een verfijnder, op maat gemaakt scorekader met nauwkeurig omschreven deelonderwerpen. Dit weerspiegelt de doelstellingen van het bedrijf, de manier waarop het bedrijf deze doelstellingen nastreeft en hoe het management wordt gestimuleerd om deze doelstellingen te bereiken. Zo kunnen wij beter volgen hoe de bedrijven waarin wij beleggen hun ambities om minder of geen CO₂ uit te stoten daadwerkelijk realiseren. Dit staat weer in direct verband met onze eigen [doelstelling om een net zero belegger te worden](#).

De voordelen voor beleggers

- › Onze Sustainability Risk Score is aantoonbaar gebaseerd op onze eigen kennis van een bepaald bedrijf: wij kunnen de externe ESG-gegevens zo nodig corrigeren.
- › De score geeft klanten een consistent beeld van de maatstaven die wij gebruiken om onze eigen uitsluitings- en engagementdrempels vast te stellen voor de ondernemingen waarin wij beleggen.
- › De resultaten van ons engagement met ondernemingen kunnen nu sneller worden verwerkt in de duurzaamheidsscores. Zo weerspiegelen de scores de huidige en toekomstige situatie van ondernemingen, waardoor een meer toekomstgerichte score ontstaat.
- › De scores zijn absoluut, dus niet gebaseerd op de prestaties van de onderneming ten opzichte van sectorgenoten. Daardoor kunnen de scores worden gebruikt als een vergelijking van het risico tussen bedrijven in verschillende sectoren.
- › De scoringsmethode weerspiegelt hoe duurzaamheid is geïntegreerd in onze beleggingsprocessen.

Hoe zijn onze duurzame fondsen afgestemd op de Duurzame Ontwikkelingsdoelen?

Voor het derde jaar op rij hebben wij beoordeeld welke bijdrage drie van onze duurzame fondsen leveren aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN (SDG's). Wij baseren ons daarbij op een beoordeling van een externe dataleverancier ten opzichte van een passende benchmark. De drie fondsen in kwestie zijn het Global Sustainable Equity Fund, het European Sustainable Equity Fund en het Sustainable European Small-cap Fund.

De totale bijdrage van onze duurzame aandelenfondsen aan SDG-gerelateerde thema's nam in 2022 sterk toe. We maken hierbij een onderscheid tussen 'natuurlijke' en 'sociale' thema's. Natuurlijke thema's houden verband met bijvoorbeeld SDG's 7 en 13 die over schone energie en klimaat gaan. Voorbeelden van sociale thema's zijn bestrijding van armoede, gezondheid en onderwijs: deze thema's zijn gelinkt aan SDG's 1, 3 en 4.

Bijdrage aan natuurlijke SDG-thema's

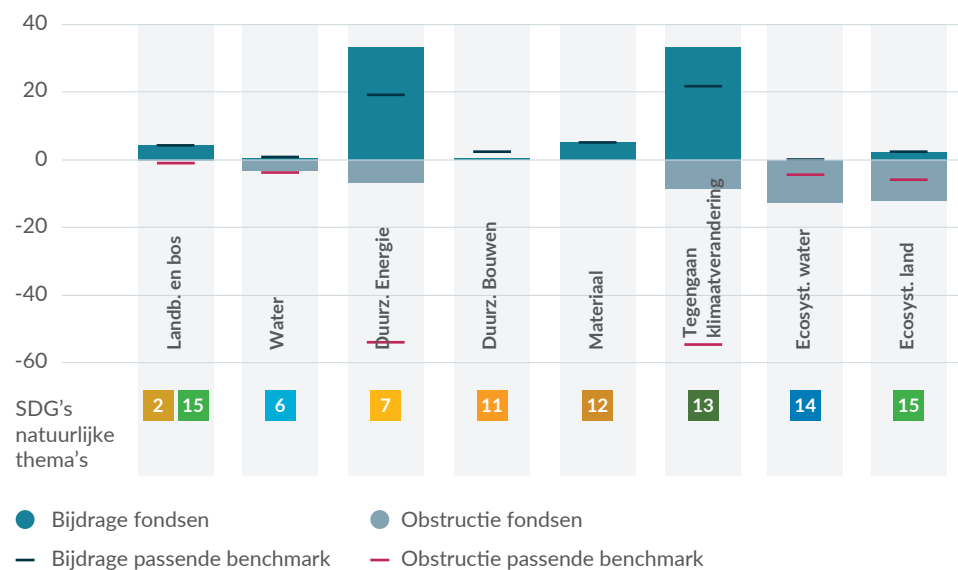
Van het totaal beheerd vermogen van de drie fondsen (totaal € 731 miljoen) bedroeg de bijdrage aan natuurlijke thema's € 32,6 miljoen (tegen € 7,3 miljoen in 2021).

Wij kijken in hoeverre de omzet uit producten en diensten van portefeuilleondernemingen (in totaal en per miljoen belegde euro) bijdraagt aan de verwezenlijking van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's). Een voorbeeld: biologisch geproduceerd en voedzaam eten wordt bijvoorbeeld als een positieve bijdrage gezien, terwijl rood vlees of een hoog suiker- of zoutgehalte van voedsel geldt als een negatieve bijdrage.

Indien het bedrag van € 731 miljoen in passende benchmarks was belegd, zou de bijdrage naar natuurlijk kapitaal € 49,1 miljoen negatief zijn geweest (2021: €111,7 miljoen negatief). De onderstaande grafiek laat een positieve doorvertaling van € 33.260 zien voor het natuurlijke thema duurzame energie (gerelateerd aan SDG 7) en € 33.350 voor het thema klimaatmitigatie (gerelateerd aan SDG 13). Dit is per miljoen belegde euro's in onze drie duurzame aandelenfondsen in 2022.

Uit de grafiek blijkt ook dat er bij enkele natuurlijke thema's sprake is van een negatieve bijdrage. In sommige gevallen gaat het om dezelfde thema's als waaraan de fondsen een positieve bijdrage leveren: duurzame energie (gerelateerd aan SDG 7), klimaatmitigatie (gerelateerd aan SDG 13), aquatische ecosystemen (gerelateerd aan SDG 14) en terrestrische ecosystemen (gerelateerd aan SDG 15). In de meeste, maar niet alle gevallen steekt de impact van deze duurzame aandelenfondsen gunstig af bij die van passende benchmarks: de horizontale lijnen in de grafiek illustreren dit.

Bijdrage van het beheerd vermogen van onze duurzame aandelenfondsen aan natuurlijke SDG-thema's

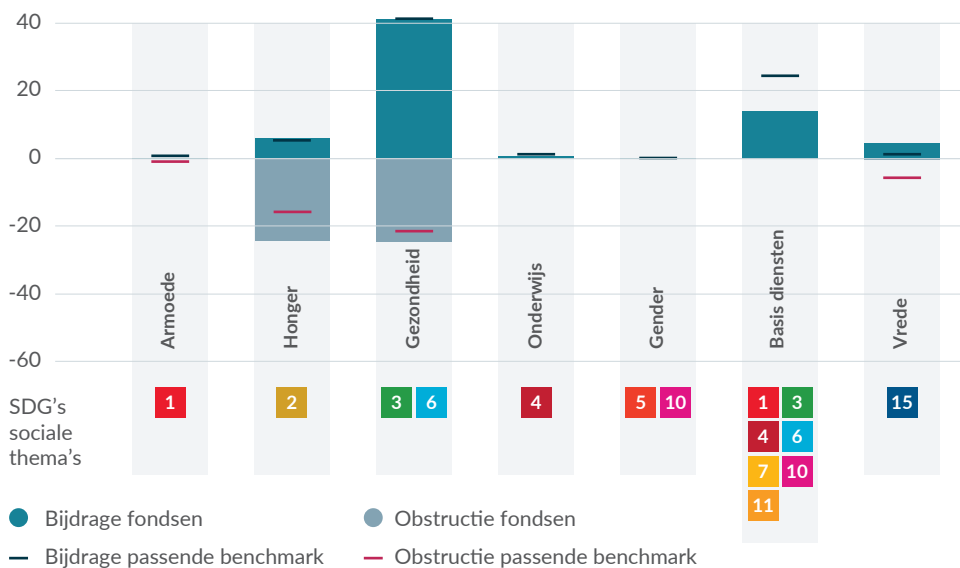

Bijdrage aan sociale SDG-thema's

De positieve bijdrage van bovenstaande drie duurzame aandelenfondsen aan zeven sociale thema's bedroeg € 37,4 miljoen. Indien het totale belegde vermogen van € 731 miljoen was belegd in de benchmarks van deze fondsen, zou de doorvertaling naar sociaal kapitaal op naar schatting € 23,1 miljoen zijn uitgekomen.

De onderstaande grafiek laat een positieve bijdrage van € 41.010 zien voor het thema gezondheid (gerelateerd aan SDG 3) en € 14.010 voor basisbehoeften zoals bestrijding van armoede, onderwijs, schoon water en energie (combinatie van SDG's 1, 4, 6 en 7) (per miljoen belegde euro in onze duurzame aandelenfondsen in 2022). Alleen aan het thema honger (gerelateerd aan SDG 2) was de bijdrage negatief.

Bijdrage beheerd vermogen van onze duurzame aandelenfondsen aan sociale SDG-thema's

CO₂-intensiteit van onze fondsen

Wij streven ernaar om de CO₂-voetafdruk van onze portefeuilles met 7% per jaar te verkleinen. Om deze doelstelling te bereiken maken we gebruik van alle beschikbare instrumenten voor verantwoord beleggen: aanscherping van de criteria voor uitsluiting, opname van CO₂-parameters in de duurzaamheidsscore, uitoefening van stemrechten en engagement. De beleggingsteams zijn een dialoog aangegaan met de bedrijven die op basis van de gewogen gemiddelde CO₂-intensiteit (Weighted Average Carbon Intensity - WACI) samen tot de meest vervuilende helft van de portefeuille behoren.

De tabel toont de geaggregeerde emissies van alle intern beheerde fondsen in 2021 (cijfers voor 2022 waren op het moment van berekening niet beschikbaar – emissiedata komen doorgaans iets later). Te zien is dat de fondsen minder CO₂-intensief zijn dan passende benchmarks. Dit duidt erop dat de ondernemingen in deze portefeuilles een lagere CO₂-intensiteit hebben ten opzichte van hun sectorgenoten. Verlaging van de CO₂-intensiteit, alsook van het absolute emissieniveau, maakt deel uit van de doelen van het Akkoord van Parijs. Door actief aandeelhouderschap zetten wij ondernemingen aan om een bijdrage aan een CO₂-armere economie te leveren.

Vergeleken met vorig jaar daalden de twee CO₂-parameters van de meeste fondsen, en met name die voor de WACI. Dit is in lijn met ons klimaatbeleid, omdat de WACI onze belangrijkste parameter is.

CO₂-voetafdruk genoteerde Van Lanschot Kempen-fondsen

	CO ₂ -emissies (tCO ₂ e) per EURm belegd	CO ₂ -emissies (tCO ₂ e) per EURm belegd vergeleken met passende benchmark	Weighted Average Carbon Intensity (tCO ₂ -e) per EURm omzet	CO ₂ -intensiteit vergeleken met passende benchmark
Kempen (Lux) Euro Credit Fund	48	Lower	118	Lower
Kempen (Lux) Euro Sustainable Credit Fund	43	Lower	103	Lower
Kempen (Lux) Euro High Yield Fund	176	Lower	215	Lower
Kempen European High Dividend Fund	103	Lower	193	Lower
Kempen (Lux) European High Dividend Fund	106	Lower	196	Lower
Kempen Global High Dividend Fund	110	Lower	291	Lower
Kempen (Lux) Global High Dividend Fund	111	Lower	293	Lower
Kempen Sustainable Global High Dividend Fund	50	Lower	85	Lower
Kempen (Lux) Global Small-cap Fund	55	Lower	129	Lower
Kempen (Lux) Sustainable European Small-cap Fund	54	Lower	99	Lower
Kempen Orange Fund	63	Lower	154	Lower
Kempen Oranje Participaties	23	Lower	39	Lower
Kempen (Lux) European Sustainable Equity	13	Lower	49	Lower
Kempen (Lux) Global Sustainable Equity	8	Lower	40	Lower
Kempen (Lux) Global Property Fund	9	Lower	134	Lower
Kempen Global Property Fund	9	Lower	135	Lower
Kempen (Lux) European Property Fund	3	Lower	64	Lower
Kempen (Lux) Global Listed Infrastructure Fund	171	Lower	1.194	Lower

De tabel bevat voorlopige portefeuilledata van eind 2021 die gebaseerd zijn op ESG-gegevens van ISS die kunnen worden vergeleken met CO₂-gegevens voor benchmarks passend bij de betreffende fondsen. De cijfers kunnen afwijken van de in SFRDR-Annex IV vermelde gegevens voor 2022, die gebaseerd zijn op MSCI-gegevens. Wij verwijzen naar Annex IV zoals gepubliceerd in het documentgedeelte van de fondsinformatie op onze website voor de cijfers voor 2022, die gebaseerd zijn op MSCI-data.

Engagement

a. Onze benadering van engagement

Door onze engagementactiviteiten willen wij ondernemingen aanzetten tot positieve verandering. We gaan een dialoog aan over een breed scala aan strategische, financiële, bestuurlijke, milieu- en maatschappelijke aspecten. Zo willen wij:

- goed geïnformeerd zijn over strategie, beleid en programma's van ondernemingen en ons inzicht in ondernemingen verbeteren;
- waarborgen dat bestuur en managementteams duurzaamheidsrisico's goed overzien en beheersen en dat ondernemingen kansen op milieu- en maatschappelijk gebied voldoende benutten; en
- stimuleren dat 'best practices' op het gebied van ondernemingsbestuur worden toegepast.

We maken onderscheid tussen:

- › **Engagement gericht op bewustwording.** Het doel is om bij ondernemingen waarin wij beleggen, het bewustzijn over bepaalde kwesties te vergroten of meer informatie over een bepaalde onderneming te krijgen.
- › **Engagement gericht op verandering.** Wij stellen vooraf concrete doelen met specifieke tijdlijnen vast. De voortgang wordt gemeten aan de hand van vier mijlpalen.
- › **Engagement gericht op overheidsbeleid en samenwerking.** Hiermee willen wij het algehele (financiële) marktlandschap verbeteren, alsook de duurzaamheidsprestaties van specifieke sectoren, markten en regio's.

b. Engagements in 2022

In 2022 gingen we met 165 ondernemingen rechtstreeks in gesprek over thema's op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur. Net als vorig jaar was dit bijna de helft van de ondernemingen waarin we een aandelenbelang hebben.

Van deze engagements waren er 106 gericht op verandering; deze dialoog werd door onze portefeuillebeheerders en Sustainability Centre gevoerd. In de meeste gevallen betrof het milieukwesties (56) en bestuurskwesties (42).

Bij 87 ondernemingen was ons engagement gericht op bewustwording over algemene duurzaamheidskwesties. Meestal betrof dit bestuurskwesties, waarbij het vaak ging over agendapunten voor de algemene vergadering van aandeelhouders.

Engagements in 2022 per thema

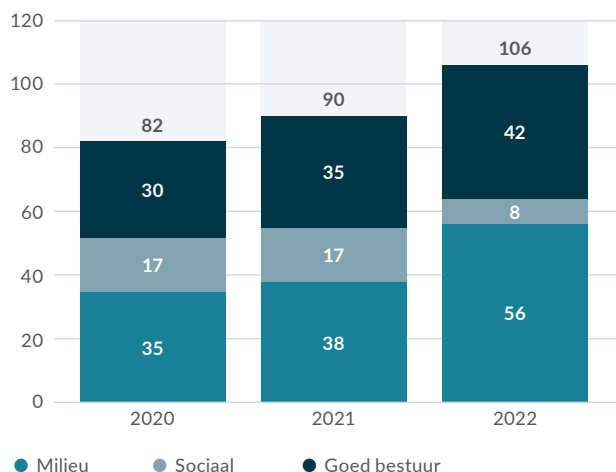
	Bewustwording	Verandering
Milieu	47	56
Maatschappij	6	8
Bestuur	34	42
Totaal	87³	106³

- › **Samen met andere beleggers zijn we in 2022 met nog eens 196 ondernemingen een dialoog aangegaan. Meer informatie over onze collectieve engagements vindt u op pagina 28.**

³ Met een onderneming kan over meerdere thema's tegelijkertijd een dialoog worden gevoerd en deze dialoog kan gericht zijn op zowel bewustwording als verandering. Dit leidt tot overlapping, zodat het totaal aantal engagements (106 + 87 = 193) hoger is dan het aantal betrokken ondernemingen in 2022.

Het totaal aantal engagements nam in 2022 verder toe. Dit is het gevolg van de focus van de beleggingsteams op proactief engagement gericht op verandering.

Engagements voor verandering per eind 2020, 2021 en 2022

Analyse van engagements gericht op verandering naar thema

De 106 engagements gericht op verandering kunnen als volgt worden onderverdeeld naar thema.

Milieu (56)

- Verlaging van CO₂-emissies
- Impact van producten en diensten op milieu
- Vermindering van afval
- Gebruik van natuurlijke hulpbronnen
- Integratie van klimaatparameters in beloning van bestuurders
- Biodiversiteit

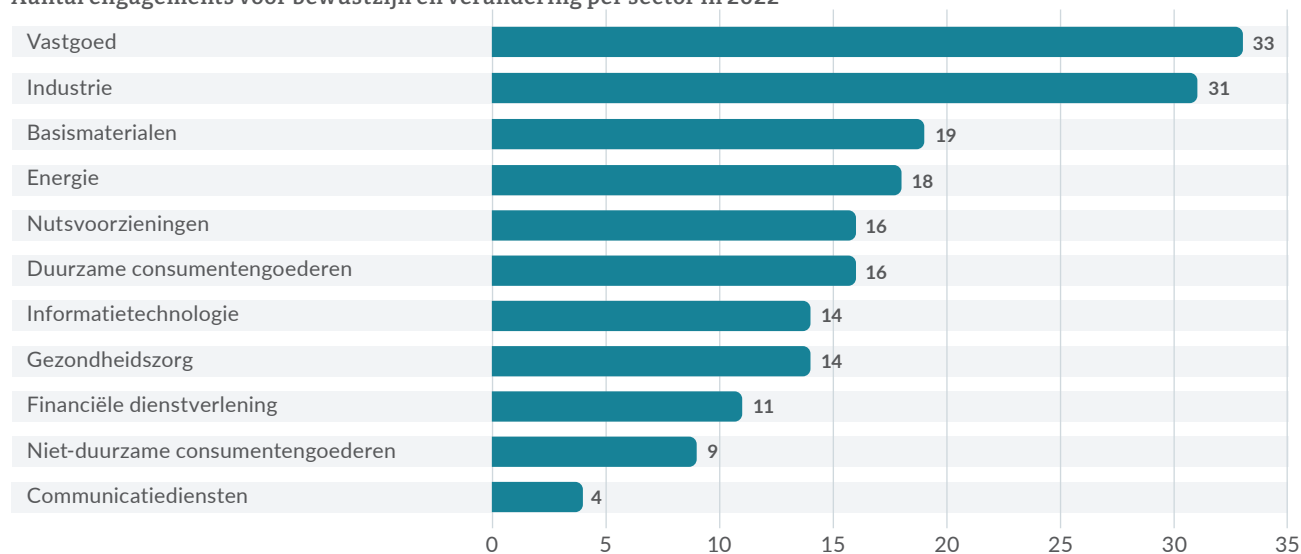
Maatschappij (8)

- Leefbaar loon
- Fatsoenlijke werkomstandigheden
- Productverantwoordelijkheid
- Relaties met lokale gemeenschappen

Bestuur (42)

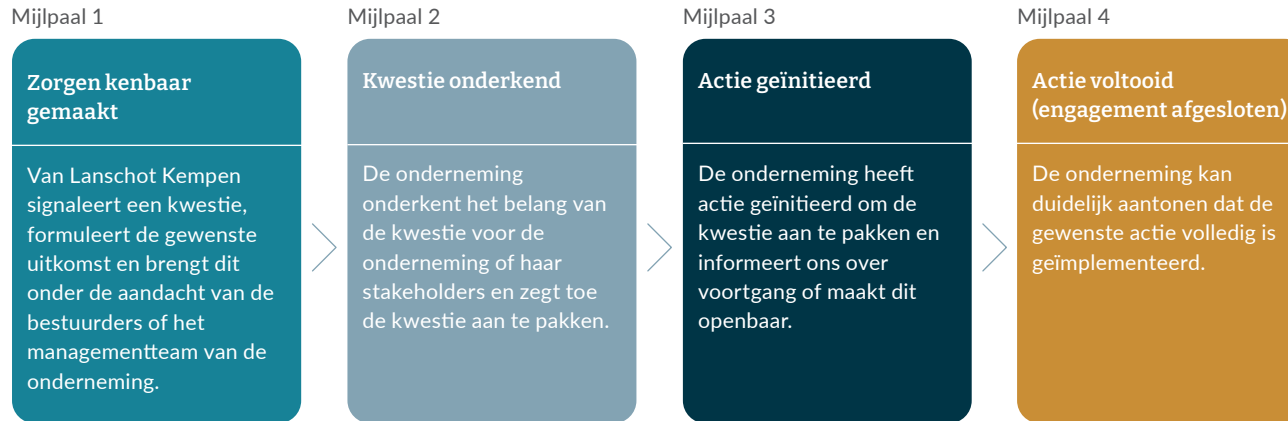
- Kwaliteit van management
- Beloning
- Aandeelhouderschap en rechten van aandeelhouders

Aantal engagements voor bewustzijn en verandering per sector in 2022

c. Onze mijlpaalmethodologie

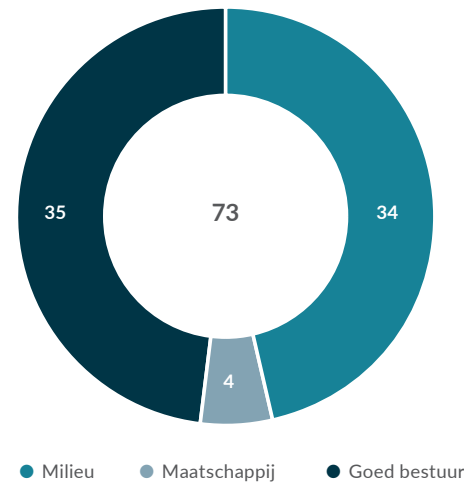
De uitkomsten en resultaten van onze engagementactiviteiten meten we aan de hand van mijlpalen.

d. Engagementmijlpalen in 2022

In 2022 werden 73 mijlpalen bereikt in 106 dialogen gericht op verandering. Dit betrof hoofdzakelijk kwesties op het gebied van milieu en bestuur en illustreerde de concrete resultaten van onze engagementactiviteiten gedurende het jaar.

Bereikte mijlpalen op gebied van milieu, maatschappij en goed bestuur

Engagement voor mensenrechten

Wij hebben ons beleid rond mensen- en arbeidsrechten in 2022 aangescherpt. Dit beleid omvat, maar is niet beperkt tot, het verbod van kinderarbeid, dwangarbeid, mensenhandel en discriminatie, alsook het respecteren van de vrijheid van vereniging, gelijke beloning, het recht op collectieve loononderhandelingen en andere rechten. Wij verwachten dit ook van partijen waarmee wij interacteren, ongeacht of dit is in onze hoedanigheid van belegger, kredietverstrekker, dienstverlener of werkgever. In bedrijven die bij vermeende ernstige controverses op het gebied van mensenrechten zijn betrokken, beleggen wij niet, tenzij er engagement gaande is dat erop gericht is om inzicht in aantijgingen te krijgen en verandering tot stand te brengen.

De tabel rechts laat zien hoe de 106 engagements gericht op verandering eind 2022 waren verdeeld over de vier mijlpalen.

Onze engagements betroffen vaker milieu- en bestuurskwesties dan maatschappelijke kwesties. Dit is het gevolg van ons commitment om de dialoog aan te gaan met de grootste uitstoters in alle portefeuilles en onze doelstelling om de voetafdruk van de portefeuilles jaarlijks met 7% te verminderen. Het uiteindelijke doel is om het Klimaatakkoord van Parijs te halen. In 2022 bereikten 19 engagements mijlpaal 4; deze engagements konden met succes worden afgesloten.

Stand van engagements per mijlpaal per eind 2022

Engagementcategorie	Mijlpaal					Totaal
	1	2	3	4		
Milieu	17	19	13	7	56	
Maatschappij	0	2	4	2	8	
Bestuur	14	8	10	10	42	
Totaal	31	29	27	19	106	

e. Voortgang engagementmijlpalen

De tabel hieronder toont de voortgang die de engagements gericht op verandering in 2022 op basis van de vier mijlpalen hebben geboekt. Ongeveer de helft bereikten geen nieuwe mijlpaal. In sommige gevallen omdat het engagement pas recent was gestart en in andere gevallen omdat de voortgang stokte. Bovendien duurt het soms langer voordat een onderneming de door ons aanbevolen

verandering kan implementeren en de volgende mijlpaal wordt bereikt.

In 2022 boekten 32 engagements een vooruitgang van één mijlpaal, terwijl 7 engagements een sprong van twee mijlpalen maakten. In negen gevallen werden drie mijlpalen bereikt: deze dialogen werden in 2022 gestart en met succes afgerond⁴.

Voortgang mijlpalen in 2022

	Mijlpaal delta (voortgang)					Total
	0	1	2	3		
Milieu	33	16	2	5	56	
Maatschappij	5	3	0	0	8	
Bestuur	20	13	5	4	42	
Total	58	32	7	9	106	

⁴ Het totale aantal van 73 mijlpalen is als volgt berekend: 1 mijlpaal = 1 stap vooruit in 2022, 2 mijlpalen = 2 stappen vooruit in 2022 (telt als 2) en 3 mijlpalen = 3 stappen vooruit in 2022 (van mijlpaal 1 naar 4, telt als 3).

f. Samen sterker: collectieve engagements

Door aan collectieve engagementinitiatieven deel te nemen kunnen we de effectiviteit en werkingskracht van onze engagementactiviteiten vergroten. Wanneer beleggers samen optrekken, neemt de druk op een onderneming toe en dat vergroot de kans op succes.

Wij initiëren collectief engagement of sluiten ons aan bij bestaande collectieve initiatieven, zoals Climate Action 100+. Van geval tot geval bekijken we welke initiatieven het best bij onze waarden en engagementdoelen aansluiten. Daarnaast werken we samen met andere vermogensbeheerders en beleggers met vergelijkbare engagementdoelen. In 2022 sloten we ons aan bij Advance, het nieuwe PRI-initiatief voor maatschappelijke thema's.

Een voorbeeld van samenwerking op het gebied van stemmen is FollowThis. Wij bekijken jaarlijks welke voorstellen van deze ngo wij willen steunen.

Gezien de tastbare gevolgen en toenemende risico's van klimaatverandering geven we op het gebied van engagement prioriteit aan klimaatgerelateerde kwesties. Wij spreken met bedrijven over onder meer informatieverschaffing over emissies, initiatieven om emissies te beperken en de ontwikkeling van schonere technologieën. We verwachten dat ondernemingen hun activiteiten afstemmen op het Klimaatakkoord van Parijs en doelstellingen vaststellen voor lagere uitstoot van CO₂.

In 2022 waren wij, samen met andere beleggers, betrokken bij collectieve engagements met 196 ondernemingen. Bij diverse initiatieven namen wij actief deel. Dit betrof in het bijzonder:

1. IIGCC Climate Action 100+ (dit leidde tot het engagement with CEZ)
2. Platform Living Wage Financials (we namen het voortouw in het engagement met Coats en Abercrombie & Fitch)
3. FAIR
4. Access to Medicine Foundation
5. Investor Alliance on Human Rights

Ons beleid rond [betrokken aandeelhouderschap en engagement](#) is online beschikbaar.

Wij zijn ook actief lid van verscheidene sectorinitiatieven, zoals de PRI (Principles for Responsible Investment) en diverse werkgroepen (Corporate Reporting Reference Group, SDG Advisory Committee en Hedge Fund Advisory Committee), de GIIN (Global Impact Investing Network) en de ICGN (International Corporate Governance Network). In Nederland zijn we actief lid van Dufas en Eumedion. Ook hebben we de Nederlandse en de Britse Stewardship Code ondertekend.

Onze belangrijkste [lidmaatschappen en collectieve engagements](#).

g. OESO RBC-gerelateerde engagements

De Organisatie voor Economische en Sociale Ontwikkeling, de OESO, heeft richtlijnen opgesteld voor verantwoord ondernemingsbestuur en bedrijfsactiviteiten. [Hier](#) vindt u een overzicht van onze belangrijkste engagements rond thema's die vallen onder de OESO Responsible Business Conduct (RBC) Guidelines. Het gaat om engagements over daadwerkelijke en/of potentiële negatieve gevolgen van de activiteiten van bedrijven en hoe deze gevolgen worden beperkt.

Stemactiviteiten

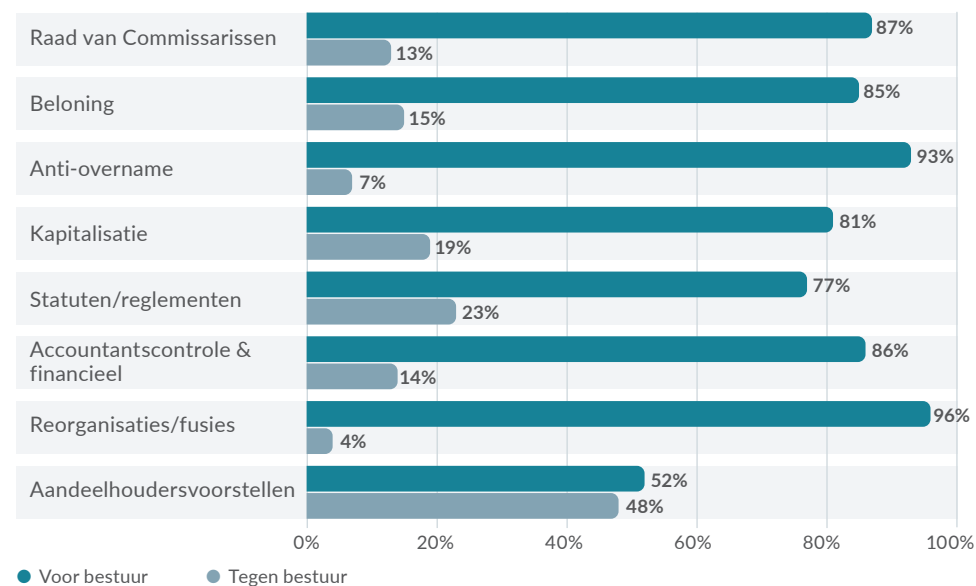
Stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen waarin we beleggen, is een essentieel onderdeel van betrokken en actief aandeelhouderschap. In 2022 brachten we op 427 aandeelhoudersvergaderingen van afzonderlijke ondernemingen onze stem uit, waarbij we in 15% van de gevallen tegen het bestuur stemden. We maken gebruik van ISS als stemplatform en stemmen op basis van ons [eigen stembeleid](#).

Op 325 vergaderingen (73%) stemden we tegen ten minste één agendapunt of onthielden we ons van stemming over ten minste één agendapunt. We onthouden ons van stemming als we het bestuur meer tijd willen gunnen om een bepaalde kwestie op te lossen, met dien verstande dat we in de toekomst tegen zullen stemmen als veranderingen uitblijven. Bij aandeelhoudersvoorstellen brachten we 191 keer een stem uit. Bij 91 van deze 191 voorstellen stemden we tegen het bestuur. Van deze 91 stemmingen tegen het bestuur hadden er 32 betrekking op corporate governance, drie op informatieverstopping over de loonkloof op basis van geslacht, twee op de noodzaak van een onafhankelijke voorzitter, 14 op klimaatverandering en circulariteit, 29 op kwesties rond arbeids- en mensenrechten, één op rechten van aandeelhouders en 10 op informatieverstopping over politieke lobbyactiviteiten. Hier vindt u een [volledig overzicht van ons stemgedrag](#).

Stemmen 2022

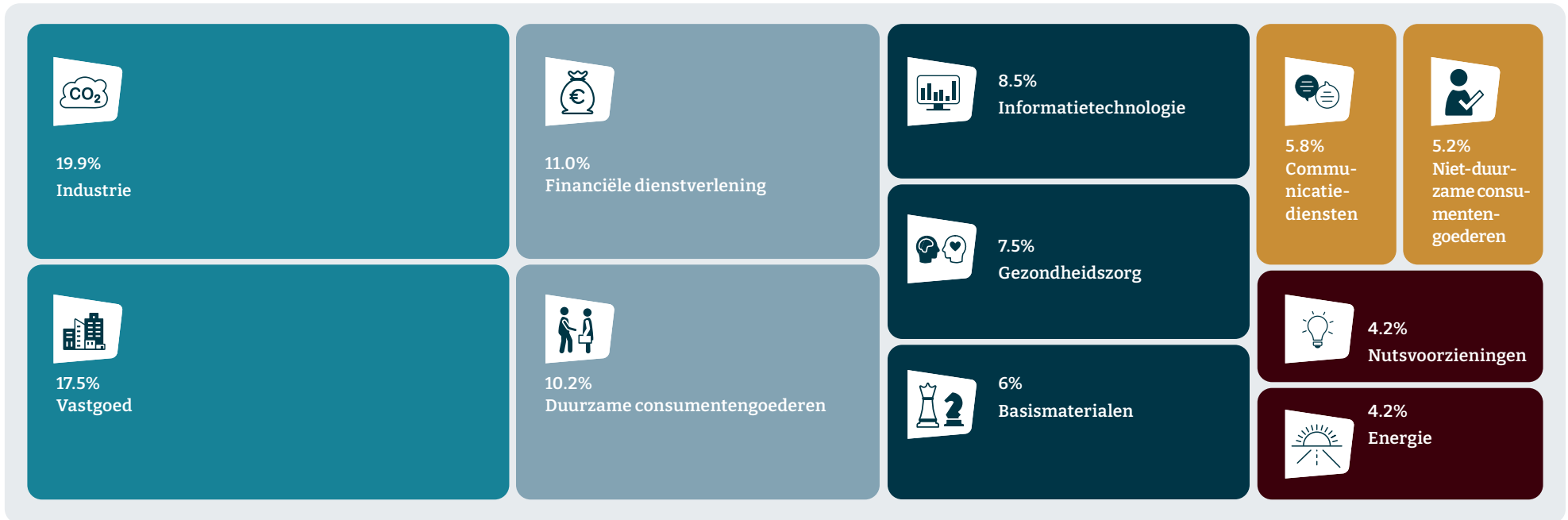
Categorie	2022		2021	
	Aantal	%	Aantal	%
Aantal vergaderingen om te stemmen	445		453	
Aantal vergaderingen gestemd	427	96	432	96
Vergaderingen met tenminste 1 stem tegen of onthouden	325	73	299	66
Stemmen voor bestuursvoorstellen	5231	85	4,991	86
Stemmen tegen bestuursvoorstellen	942	15	788	14
Stemmen over voorstellen aandeelhouders	191	3	102	2
Stemmen tegen bestuur n.a.v. voorstellen aandeelhouders	91	20	56	1

Analyse van stemgedrag versus bestuur

➤ Een overzicht van onze belangrijkste stemmingen in 2022 vindt u [hier](#).

Vergaderingen per sector

* Bron: <https://vds.issgovernance.com/vds/#/NzcyMA==/>

3

Investment Management: Fiduciair Management

Introductie

Gedreven door ontwikkelingen in de maatschappij, klimaatverandering en regelgeving hebben onze fiduciaire klanten de afgelopen jaren grote stappen gezet op het gebied van duurzaam beleggen. Veel pensioenfondsen en verzekeraars vinden sterkere aansluiting bij het Klimaatakkoord van Parijs en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN.

Om klanten hierin te ondersteunen, ontwikkelen wij continu onze dienstverlening op dit gebied. Zo hebben wij het afgelopen jaar voor verscheidene pensioenfondsen maatwerkindices ontwikkeld voor alle categorieën aandelen. Daarin kan een best-in-class benadering worden gecombineerd met expliciete doelstellingen op het gebied van CO₂-reductie, als deze tot de doelstellingen van klanten behoren. Deze indices geven klanten meer grip op hun uitsluitingscriteria en de thema's en SDG's waarop hun focus ligt.

Monitoring en advies

Voor groter inzicht in de duurzame prestaties van de portefeuille is afgelopen jaar – in samenwerking met een klant – ook het ESG Dashboard ontwikkeld. Deze maakt in een oogopslag duidelijk waar een portefeuille staat ten opzichte van de gestelde duurzame doelstellingen. Verder in dit rapport kunt u hier meer over lezen.

Landenbeleid

In 2023 hebben wij onze klanten ondersteund bij het formuleren van hun voorkeuren voor beleggen in staatsobligaties. Veel pensioenfondsklanten willen helder beleid opstellen voor de uitsluiting van bepaalde landen die betrokken zijn bij ernstige schendingen op ESG (Milieu, Sociaal en Goed Bestuur)-gebied, zoals mensenrechtenschendingen, corruptie of het stelselmatig afwijken van de klimaatdoelstellingen van het Akkoord van Parijs. Naast de landen die op sanctielijsten staan, proberen klanten ook landen te identificeren die niet vallen onder sanctiebepalingen, maar toch betrokken zijn bij controverses of schendingen. Investeren in deze landen kan grote risico's met zich meebrengen. Wij adviseren hierover.

Het fiduciaire team helpt klanten hun (duurzame) beleggingsdoelstellingen te formuleren en aan te scherpen, zodat zij de portefeuille daarop kunnen inrichten. Wij adviseren en ondersteunen bij alle stappen in dit proces: van het opstellen van het verantwoord beleggingsbeleid tot de beoordeling van externe managers en communicatie met deelnemers.

Highlights 2022

Introductie
ESG Dashboard

Bredere advisering rond toegang klanten tot duurzame
illiquide beleggingsstrategieën.

Introductie verkort MVB-jaarsverslag om communicatie
van pensioenfondsen richting hun deelnemers te
verbeteren.

Uitgebreide klant-
ondersteuning bij de
implementatie van
duurzame wetgeving.

Ondersteuning klanten
bij het formuleren
van hun voorkeuren
voor het beleggen in
staatsobligaties.

Introductie maatwerkindices voor aandelenstrategieën
ontwikkelde en opkomende markten en genoteerd
vastgoed voor verscheidene klanten. Hiermee krijgen
klanten meer grip op het beheer van hun portefeuille.

We zijn trots op de verbeterde ranking van Pensioen-
fonds PostNL, waarvan wij de fiduciaire manager zijn,
op de VBDO benchmark pensioenfondsen. PF PostNL
staat nu op plaats 6 van de 50 (van 21 van de 50 in 2020)
en is daarmee het hoogst genoteerde pensioenfonds in
de categorie van €10-30 miljard in AuM, en het hoogst
scorende ondernemingspensioenfonds van Nederland.

Aanvullende klant-
adviseering rond
aanscherping van KPI's
voor CO₂-reductie en
behoud biodiversiteit op
basis van klantwensen
en -doelstellingen.

ESG Dashboard

Wij zien veel pensioenfondsen worstelen met de vertaling van hun duurzame doelstellingen naar implementatie en integratie in hun portefeuille. Een belangrijk onderdeel daarin is het meten van de verantwoorde prestaties van de portefeuille ten opzichte van de gestelde doelen. In 2022 hebben wij daarom met en voor een van onze grootste pensioenfondsklanten een dashboard ontwikkeld dat in één oogopslag laat zien hoe het pensioenfonds scoort op de verschillende duurzaamheidsdoelstellingen.

Waarom een dashboard?

- Heldere en regelmatige monitoring van portefeuille, met een overzicht van alle ESG-gerelateerde resultaten, KPI's en scores
- Inzicht in zwakkere plekken implementatie en governance in de portefeuille
- Transparantie ESG-resultaten

Wat klanten krijgen

- Betere monitoring geeft meer controle over de voortgang van het behalen van ESG-doelstellingen en meer sturingsmogelijkheden
- Prikkel om actie te ondernemen en te focussen op constante verbetering
- Standaardisatie van ESG-monitoring

Het dashboard geeft onze klanten inzicht in de voortgang van hun duurzame beleid. Dit is een belangrijke stap naar het behalen van duurzame doelstellingen. Het dashboard laat ook de uitkomsten zien van actief portefeuillebeheer: als slechts een allocatie binnen de portefeuille wordt aangepast kan dit al gevolgen hebben voor de CO₂-uitstoot

van de portefeuille, de connectie met SDG-doelen of met andere vastgestelde duurzaamheidsdoelen. Het ESG Dashboard bestaat uit vier onderdelen: Governance, Beleid, Implementatie en Verantwoording – met 5 tot 10 doelstellingen.

ESG Dashboard

Advisering rond duurzame thema's en doelstellingen

Klimaat, goede arbeidsomstandigheden en gezondheid & welzijn zijn de belangrijkste hoofdthema's die onze klanten gebruiken om hun duurzame beleggingsambities vorm te geven. Binnen de gekozen thema's kan men vervolgens kiezen voor verschillende ambitieniveaus: volstaat het om geen significante schade aan te richten aan milieu of sociale doelstellingen of wil je met je beleggingen positief bijdragen aan de wereld? Vragen die beleggers zich daarbij kunnen stellen zijn onder meer: 'Hoever reiken mijn duurzaamheidsaspiraties en welke positie wil ik daarbij innemen binnen mijn sector? Binnen welk tijdbestek wil ik mijn ambities bereiken en welke instrumenten zijn voor mij daarvoor van belang?'

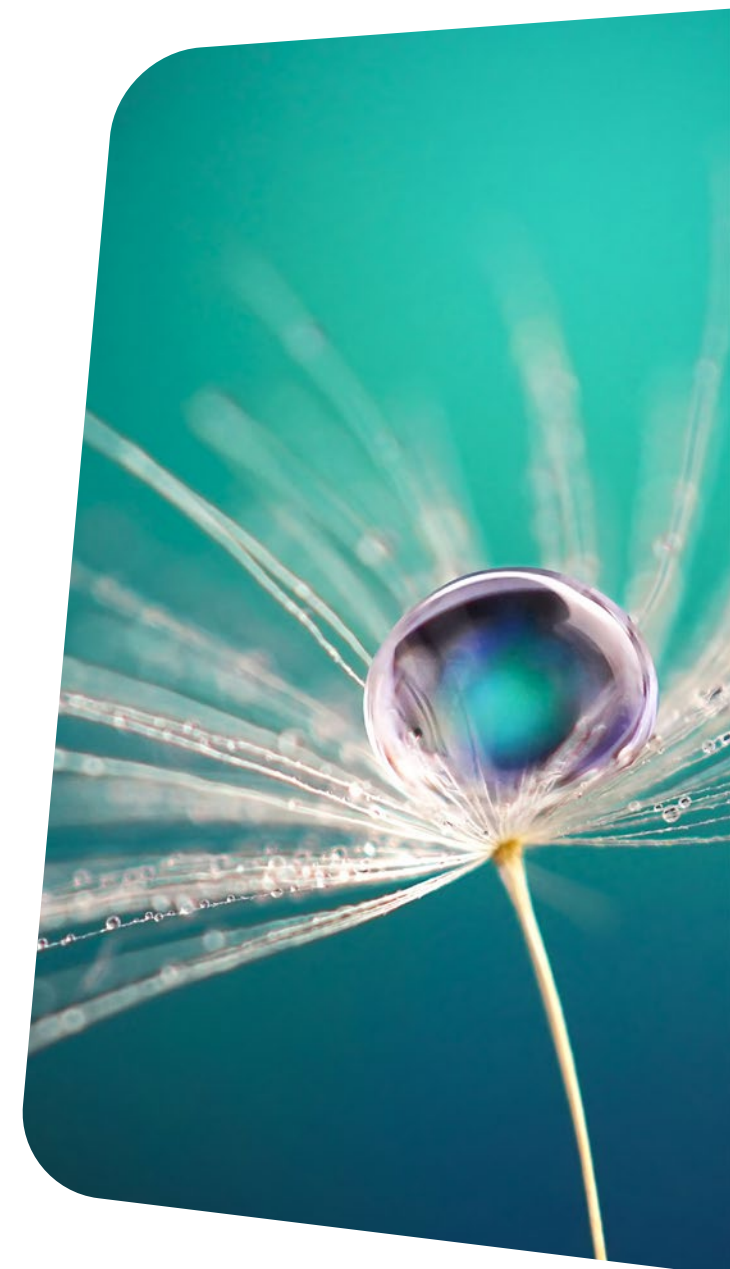
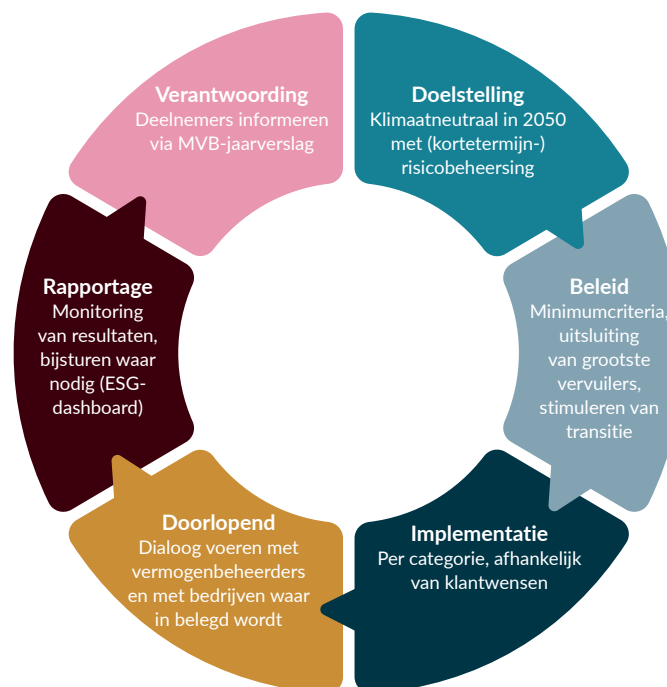
Kiezen van thema's en bepalen van doelstellingen

De keuze voor een (sub-)thema is veelal een weerspiegeling van de achtergrond van de deelnemers, in combinatie met de maatschappelijke rol van het bedrijf of sector, de maatschappelijke relevantie van het onderwerp en het ESG-risico dat bepaalde onderwerpen kunnen opleveren.

Wij adviseren onze klanten in elke fase van de besluitvorming rondom de keuze en verdieping van de duurzame thema's. Daarbij spelen implementatie en belegbaarheid een belangrijke rol. Voor ieder ambitieniveau bieden wij passend advies en houden dan rekening met meerdere invalshoeken die klanten kunnen hebben, zoals bestuurlijke belasting (tijd van bestuur voor beleggingsoplossing), het bestaande beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen, implementatiemogelijkheden en verantwoording.

De figuur geeft ons adviesproces rond een klimaatdoelstelling van een klant schematisch weer.

Van doelstelling tot resultaat

4

Private Banking

Introductie

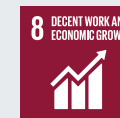
Vermogensopbouw gaat niet alleen om de wereld van vandaag, maar zeker ook om de wereld van morgen. Klanten kunnen met hun beleggingen die wereld van morgen beïnvloeden. Daarom nemen we naast financieel rendement ook maatschappelijk en duurzaam rendement mee.

Wij willen zo goed mogelijk invulling geven aan de wensen van onze klanten op het gebied van duurzaamheid en hen begeleiden door de transities die nodig zijn voor een meer duurzame wereld. Daarom hebben wij in 2022 verdere stappen gezet om onze beleggingsoplossingen nog beter te laten aansluiten bij de duurzaamheidsdoelstellingen van onze advies- en vermogensbeheerklanten. Op basis van klantvoorkeuren heeft Van Lanschot Kempen al eerder een aantal duurzame thema's uitgekozen waar wij ons op willen richten in onze bedrijfsvoering en beleggingsbeleid: klimaat en biodiversiteit, slimme en circulaire economie en langer gezonder leven. Daarbij horen ook zes van de zeventien ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's).

Klimaat en biodiversiteit

Slimme en circulaire economie

Langer gezonder leven

Positief bijdragen aan (klimaat)thema's

In 2022 hebben we bij de keuze van onze beleggingsoplossingen meer nadruk gelegd op deze thema's. Dit deden wij bijvoorbeeld door in de categorie aandelen opkomende landen een nieuw (extern) Emerging Markets fonds toe te voegen met speciale focus op een aantal thema's en ontwikkelingsdoelen. Dit fonds is speciaal ontwikkeld voor klanten van Van Lanschot Kempen en kent meer gewicht toe aan bedrijven die positief bijdragen aan de thema's klimaat en langer gezonder leven.

Ook hebben wij stappen gezet om onze beheerproposities 'Actief' en 'Duurzaam' beter te laten aansluiten bij de door ons gestelde klimaatdoelstellingen die in lijn liggen met het Akkoord van Parijs. Het resultaat is onder meer dat de CO₂-uitstoot van de aandelenfondsen in de propositie 'Actief' 25% lager ligt dan van de brede aandelenmarkt en van de propositie 'Duurzaam' 74% lager dan de brede aandelenmarkt.⁵

Daarnaast zijn wij in de propositie 'Actief' ook begonnen om zelf Europese en Noord-Amerikaanse aandelen van bedrijven te selecteren, in plaats van te beleggen in aandelenfondsen. Hiermee hebben we meer grip op de duurzaamheidskenmerken van de aandelen binnen onze propositie.

Ook integratie van ESG-aspecten (dat wil zeggen aspecten op het gebied van milieu (Environment), sociale vooruitgang (Social) en goed bestuur (Governance)) en actief aandeelhouderschap zijn in 2022 weer belangrijke onderdelen geweest in het beleggingsbeleid van al onze beleggingsoplossingen.

Verderop in dit rapport leest u meer over de aanpassingen die binnen de verschillende proposities in 2022 zijn doorgevoerd.

Klanten beleggen bij ons op een manier die passend is bij hun situatie, wensen en doelen. Zij kunnen kiezen uit (een combinatie van) verscheidene beleggingsproposities die zorgvuldig door onze selectiespecialisten zijn samengesteld.

- › Duurzaam
- › Actief
- › Smart
- › Index

⁵ Percentages betreffen het neutrale profiel in het 3e kwartaal 2022

Highlights 2022

Oproep om energie- transitie te versnellen

Van Lanschot Kempen heeft, samen met andere beleggers, olie- en gasbedrijven opgeroepen versneld actie te ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan.

Aanscherping landenbeleid

- Wij beleggen niet in landen waaraan de VN of de EU sancties hebben opgelegd omwille van vrede en veiligheid, mensenrechten of naleving van internationaal recht, democratie en rechtsstaat.
- Wij beleggen alleen in landen die het VN-Klimaatakkoord van Parijs hebben ondertekend.

Toevoeging fondsen met een financiële én maatschappelijke doelstelling in de beleggingspropositie Duurzaam

- Toevoeging van een Duurzaam Emerging Markets fonds dat speciaal voor klanten van Van Lanschot Kempen is opgericht. Dit fonds onderscheidt zich door de focus op onder meer de thema's Klimaat en Gezond Leven.
- Toevoeging van een impact fonds dat wereldwijd belegt in aandelen van bedrijven die naar verwachting profiteren van de klimaattransitie en het oplossen van sociale problemen.
- Toevoeging van Green Bonds en Social Bonds aan de portefeuilles.

Striktere uitsluitingen in propositie Smart

Alle sectortrackers van Xtrackers zijn vervangen door duurzamere Amundi sectortrackers, die bedrijven uitsluiten op gebied van onder meer tabak, olie en gas en wapens.

Lagere uitstoot, hogere duurzaamheidsscore

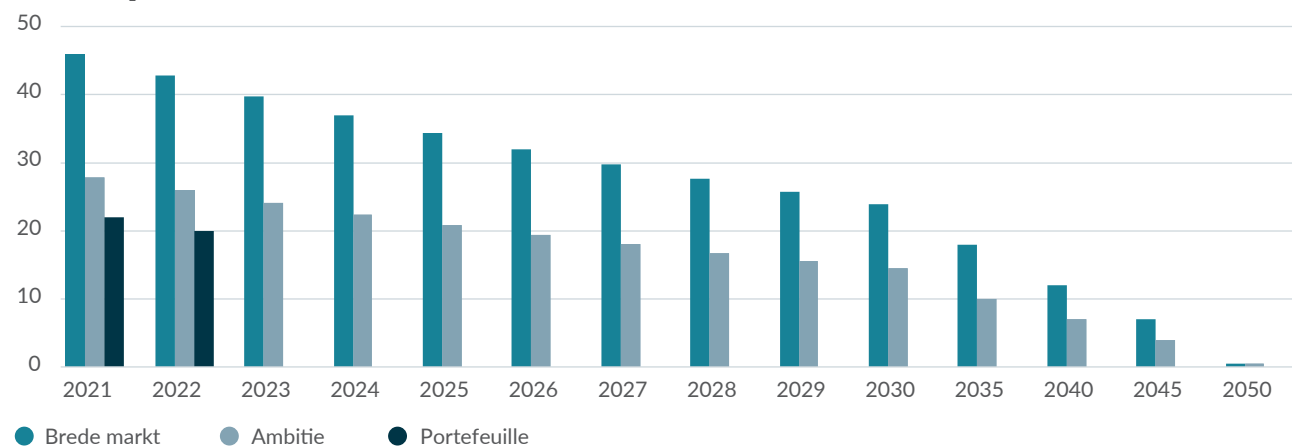
Propositie Duurzaam uitgelicht

Kenmerken van de propositie die bijdragen aan een duurzamere wereld.

- Aandelen die in onze propositie Duurzaam zijn opgenomen kennen een 74% lagere CO₂-uitstoot dan de brede markt.
- De opgenomen bedrijven lopen voorop in de beperking van de CO₂-uitstoot, zoals te zien is in onderstaande grafiek.
- 63% van de opgenomen bedrijven heeft een hogere duurzaamheidsscore (MSCI ESG-score) dan de brede markt.
- De bedrijven waarin wij beleggen hebben 20% meer positieve impact op de VN-duurzaamheidsdoelen (SDG's) dan gemiddeld. Wij richten ons vooral op de thema's klimaat, circulaire economie en langer gezond leven. Bedrijven met een negatieve impact zijn juist ondervertegenwoordigd.
- In onze duurzame portefeuille worden geen ondernemingen opgenomen die een onvoldoende scoren in de UN Global Compact screening.
- Van Lanschot Kempen voert een actieve dialoog met bedrijven om hen aan te zetten tot duurzame verandering (engagement).

Directe CO₂-uitstoot van opgenomen ondernemingen in vergelijking met de brede markt

Bron: Van Lanschot, ISS ESG South Pole. Portefeuille-invulling Duurzaam neutraal Q2 2022 met een omvang van € 1 miljoen, jaarlijkse (directe) scope 1 en 2 CO₂-uitstoot opgenomen ondernemingen (aandelen) in tonnen per miljoen investering. Brede markt betreft aandelenbenchmark. Ambitie betreft brede aandelenbenchmark met versnelde CO₂-daling van de Climate Transition Benchmark.

⁶ Bron: Van Lanschot, ISS ESG South Pole.

⁷ Bron: MSCI ESG, data per Q2 2022.

⁸ Bron: ISS DataDesk, data per Q2 2022.

Duurzamer beleggen in opkomende markten

Om ons aanbod te verduurzamen, hebben wij in 2022 in de Duurzame propositie een nieuw fonds toegevoegd dat belegt in aandelen van bedrijven in opkomende markten.

Enkele kenmerken van dit fonds:

- Dit fonds belegt in bedrijven die binnen hun sector tot de 50% best scorende bedrijven op duurzaamheid behoren.
- De fondsportefeuille heeft een 88% lagere CO₂-uitstoot dan de brede markt opkomende landen⁹.
- Producenten van alcohol, kolen en/of bedrijven die betrokken zijn bij gokken, corruptie, milieuovertreding of schending van mensenrechten worden uitgesloten van een belegging. Deze uitsluitingen komen bovenop de uitsluitingen die voor heel Van Lanschot Kempen gelden: onder andere van tabak en controversiële wapens. Daarnaast belegt het fonds ook niet in bedrijven die horen tot de 20% grootste CO₂-uitstoters.
- Bedrijven die positief bijdragen aan onder meer onze thema's Goede gezondheid en welzijn (SDG 3) en Betaalbare en duurzame energie (SDG 7) worden zwaarder opgenomen in het fonds.

Langer gezonder leven

Klimaat en biodiversiteit

Aantoonbare impact met groene bedrijfsobligaties

Een verdere stap in 2022 was de toevoeging van een 'Green Bond' fonds aan de Duurzame propositie. Dit fonds belegt in groene bedrijfsobligaties, of te wel Green Bonds. De opbrengen van deze obligaties worden uitsluitend gebruikt voor aantoonbaar duurzame projecten. Enkele kenmerken:

- Voor deze beleggingen vindt een uitgebreide controle plaats op het gebruik van de opbrengsten. Een belegging in groene obligaties biedt een directe en meetbare impact op het milieu.
- De obligaties, de bedrijven die ze uitgeven én de projecten waarvoor de leningen worden ingezet moeten voldoen aan de Green Bond Principles. (zie kader)¹⁰
- Het verwachte rendement is conform het gemiddelde marktrendement van bedrijfsobligaties. Het fonds kent een gemiddeld sterke (BBB) kredietwaardigheid.¹¹

Selectie van de obligaties vindt mede plaats op basis van Green Bond Principles. De bedrijven of overheden die de obligaties uitgeven moeten:

- Duidelijk maken voor welke groene projecten de opbrengsten van de obligaties worden gebruikt.
- Een helder proces hebben voor de selectie, de identificatie en evaluatie van groene projecten die gefinancierd worden uit de obligatie-uitgifte.
- De opbrengsten uit de obligatie-uitgifte systematisch beheren en ervoor zorgen dat ze ten goede komen van de betreffende projecten.
- Regelmatig rapporteren over het gebruik van de opbrengsten en de milieueffecten van de groene projecten die zijn gefinancierd door de obligatie-uitgifte.

Emissievrij busvervoer in Madrid

De Spaanse hoofdstad Madrid streeft naar emissievrij openbaar vervoer. In 2027 moet minimaal een derde van alle bussen in de stad elektrisch zijn en de rest op lpg rijden. Het openbaarvervoerbedrijf in Madrid heeft groene obligaties uitgegeven om dit project te financieren. Deze groene obligatie maakt deel uit van het toegevoegde Green Bond fonds.

⁹ Bron: Northern Trust, data per Q2 2022

¹⁰ Bron: www.Greenbond.org

¹¹ Bron: NN Investment Partners, data per Q2 2022.

Positieve impact op sociale doelstellingen

Om ook positief bij te dragen aan verscheidene sociale duurzame doelstellingen hebben wij in 2022 een Social Bond fonds toegevoegd aan de propositie Duurzaam.

Enkele kenmerken:

- Dit fonds belegt in obligaties van instellingen die de opbrengst van de lening besteden aan projecten met positieve meetbare sociale impact.
- Het gaat onder meer om het creëren van werkgelegenheid, betaalbare huisvesting en zorg, (micro-)financiering en scholing.
- Het fonds heeft positieve impact op een groot aantal sociale thema's, onder andere ook op het thema Langer gezonder leven, waar Van Lanschot Kempen zich ook op focust (SDG 3: goede gezondheid en welzijn), maar ook op het thema Slimme en circulaire economie (gelieerd aan SDG 8: fatsoenlijk werk en economische groei).¹²

Langer gezonder leven

Slimme en circulaire economie

¹² Bron: NN Investment Partners, data per Q2 2022.

Financiering van sociale woningbouw, schoolrenovaties en bouw ziekenhuizen

Door middel van een investering in de Europese Ontwikkelingsbank draagt een belegging in het toegevoegde Social Bond fonds bij aan de ontwikkeling van onderwijs, werkgelegenheid en sociale woningbouw. De leningen die worden uitgegeven door de Europese Ontwikkelingsbank worden onder meer gebruikt voor investeringen in sociale woningen in Dublin en renovaties van scholen in België en van ziekenhuizen in Nederland.

Duurzaamheidsprofiel Smart Propositie verbeterd

Ook in de Smart-portefeuilles hebben we het duurzaamheidsprofiel verbeterd. Dat is gebeurd door tien sectortrackers te vervangen en nieuwe oplossingen toe te voegen waarvoor scherpere uitsluitingscriteria gelden. Sectortrackers zijn beleggingsfondsen die de economische sectoren zo nauwkeurig mogelijk volgen.¹³

Aan de oorspronkelijke beleggingsfondsen waren geen duurzaamheidscriteria verbonden, aan de nieuwe beleggingsfondsen wel: producenten van wapens, tabak en bedrijven die onvoldoende scores op de UN Global Compact worden nu uitgesloten. Dit is in lijn met het bredere Van Lanschot Kempen beleid voor uitsluitingen.

In de nieuwe trackers worden ook bedrijven uitgesloten die actief zijn in de sectoren Ketelkool, Oliezanden, Olie en Gas en Energieopwekking. Ook beleggen de nieuwe beleggingsfondsen niet in de 5% minst duurzame aandelen binnen de sector (volgens het best-in-class-principe). De CO₂-uitstoot van de portefeuille is circa 30% lager dan de uitstoot van de brede markt.¹⁴

¹³ Betreft de sectoren duurzame consumentengoederen, niet-duurzame consumentengoederen, telecommunicatie, energie, financiële diensten, gezondheidszorg, industrie, informatietechnologie, materiaal en nutsbedrijven.

¹⁴ Bron: Amundi Asset Management, data per Q3 2022.

Meewegen duurzaamheid door individuele selectie

In 2022 zijn we binnen Europa en Noord-Amerika begonnen met het selecteren van individuele aandelen van bedrijven, in plaats van het opnemen van aandelenfondsen. Doordat we zelf de aandelen selecteren kunnen we de mate van duurzaamheid binnen de aandelen scherp in de gaten houden en duurzaamheidscriteria en -risico's meenemen in het selectieproces. We leggen de nadruk op kwalitatief hoogwaardige bedrijven met sterke marktposities en een relatief stabiele en voorspelbare omzet. Wij selecteren alleen bedrijven met een beperkte CO₂-intensiteit, in lijn met de reductiedoelstelling van het Akkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Dat betekent onder meer dat de bedrijven tussentijdse reductiedoelstellingen moeten hebben en een lange termijndoelstelling om in 2050 uitstootvrij te zijn.

Ilse Ebbens, CEO Concorp

Ilse Ebbens leidt het familiebedrijf dat heldere duurzame waarden en doelstellingen heeft. Zelf probeert zij met haar gezin 'groene' keuzes te maken en het familievermogen wordt duurzaam belegd bij Van Lanschot Kempen. Hoe is zij tot haar inzichten gekomen en hoe weet zij haar eigen overtuigingen over te brengen aan haar familie en bedrijf? Een gesprek met Ilse Ebbens – algemeen directeur van snoepfabrikant en distributeur Concorp – en met haar private banker Walther Kuppens.

Duurzame keuzes

Bewustwording komt met de jaren, vertelt Ebbens. Het is een combinatie van de tijdsgeest, het bereiken van een positie waarin je weet dat je zelf iets kan veranderen en ook wel de boeken die je leest: "Het boek van Yuval Noah Harari, waar hij beschrijft hoe met de komst van geld, na de tijd van jagers en verzamelaars, de economische ontwikkeling en groei op gang kwam en alles steeds meer ging draaien om meer en meer consumeren. Dat doet mij wel wat."

Waar let je op in je eigen leven als het om duurzaamheid gaat?

'Laatst is ons huis duurzaam verbouwd en geïsoleerd. Ik rijd elektrisch en we eten als gezin ook minder vlees. Daarnaast proberen we ook minder nieuwe spullen te kopen en meer tweedehands. Dit levert natuurlijk af en toe kleine dilemma's op: je kan altijd nog méér doen. Maar tegelijkertijd realiseer ik mij ook dat wij in een luxe positie zitten. Wij kunnen dit betalen en hoeven er niet heel veel voor te laten. Maar wat als je moet kiezen tussen een boterham en verwarming?'

Hoe integreer je duurzaamheid in je bedrijf en leiderschap?

'Je kan idealen hebben, maar intussen moet je natuurlijk ook rekening houden met een hectische markt en wisselende economische tijden', aldus Ilse. 'Daarnaast zie je dat veel mensen op de korte termijn denken, bijvoorbeeld dat duurzame doelen nu niets toevoegen of dat dit niet bij hun werk hoort. Ik wil duurzaamheid echt inbedden in de organisatie. Om dat voor elkaar te krijgen proberen wij binnen het bedrijf mensen bewust te maken van de noodzaak, hen te inspireren. Dat doen wij vrij letterlijk met inspiratiesessies georganiseerd door bedrijven die daarin verder zijn dan wij. 'Werelds' is een van de kernwaarden van het bedrijf en daar hoort ook bij dat wij aan volgende generaties een wereld doorgeven die heel is.'

'Wij pakken duurzaamheid ook heel concreet op: wij hebben nu ook voor duurzaamheid doelstellingen vastgesteld, waar iedere afdeling een steentje, groot of klein, aan moet bijdragen. En er zijn ook forse stappen gezet met

Walther Kuppens
Private banker Van Lanschot

een zuiveringsinstallatie van ons afvalwater. Het biogas dat daarbij ontstaat wordt weer omgezet in warmte voor onze droogkamers. Ook hebben wij onze stoomketel energiezuiniger gemaakt. In totaal levert dit een besparing op van zo'n 400.000m³ aardgas. En wij meten uiteraard onze CO₂-voetafdruk.'

Ook voor Walther Kuppens is het gesprek met collega's van groot belang: 'Dit voelt voor mij als een missie. Ik hoop dat wij als Van Lanschot Kempen duurzaamheid dan beter op de agenda zetten en bespreekbaar maken met onze relaties. Bij de een gaat het over de zorgen over de volgende generaties en bij de ander over het natuurbehoud en biodiversiteit. Ook de eigen portemonnee kan een positieve aanjager zijn om duurzame keuzes te maken.'

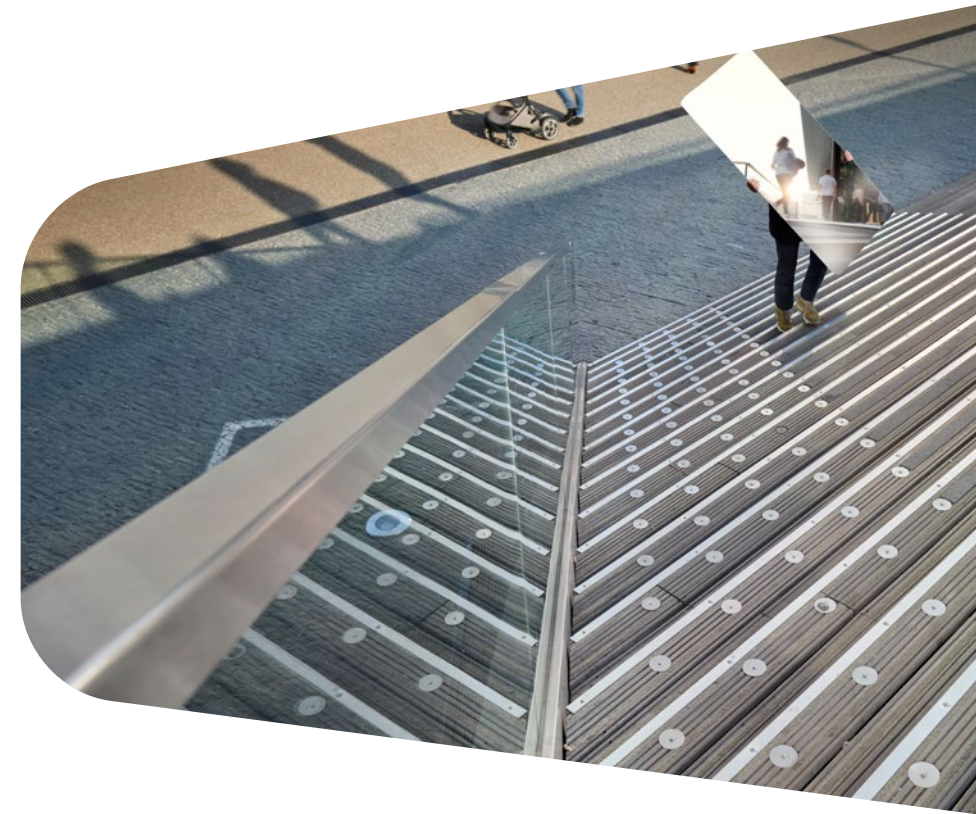
Hoe weerspiegelen jouw beleggingen je duurzame ideeën?

'Het familievermogen wordt duurzaam belegd. Daar heb ik zelf nooit over getwijfeld, maar ik moest mijn familie daarin wel meenemen en wij maakten samen de beslissing', vertelt Ilse. 'Natuurlijk keken wij dan óók naar het rendement.'

Walther Kuppens vult aan: "Mensen maken altijd een afweging: wat levert het op en hoe wordt het dan belegd? Ik kan als bankier vooral handvatten bieden, laten zien hoe het werkt. Ilse hoefde ik niet te overtuigen, hier hoefden

wij het niet over te hebben want die beslissing was al genomen. Voor mij persoonlijk is duurzaam beleggen een mooie uitkomst. Ik sta zelf sterk achter het idee van de juiste persoonlijke keuzes maken en minder consumeren om de transitie naar een duurzamere toekomst mogelijk te maken. Fijn dat wij als Van Lanschot Kempen een positieve bijdrage kunnen leveren aan de keuze voor een duurzame wereld. Maatschappelijk rendement gaat dan hand in hand met financiële performance.'

Beiden zijn optimistisch over de toekomst. Ilse Ebbens: 'Ik heb veel gereisd. De wereld is zó mooi en wij verknallen het met geld, ons consumptiepatroon en het gevoel van "meer, meer meer". Maar ik ben er van overtuigd dat wij met oplossingen kunnen komen. Doemdenken hoeft niet.'

5 Professional Solutions

Een duurzaam partnership

Grootvermogende families met en zonder family office, stichtingen en maatschappelijke organisaties ('semi-institutionele partijen') hebben vermogensdoelstellingen die veel overeenkomen met die van institutionele partijen. Daarbij hebben zij behoefte aan een zeer persoonlijke aanpak, ook op het gebied van duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord beleggen. Hun duurzaamheidsuitgangspunten zijn vaak gebaseerd op individuele waarden en normen, of – in het geval van een goed doel – op de ideële doelstellingen of missie van de organisatie.

Adviseur duurzaamheidsreis

Semi-institutionele klanten hechten er steeds meer aan dat hun beleggingen aansluiten bij hun duurzaamheidsovertuigingen. Gedreven vanuit een zorg voor toekomstige generaties, maar ook omdat de stakeholders van stichtingen en maatschappelijke organisaties hier expliciet om vragen. Tegelijkertijd vinden zij het vaak uitdagend om hun duurzaamheidsambities concreet te maken en deze vervolgens in te bedden in hun beleggingsbeleid.

Vanuit onze ervaring met duurzame beleggingsoplossingen doen wij er alles aan om onze relaties te begeleiden op hun duurzaamheidsreis. Daarbij stellen wij ons op als gesprekspartner en adviseur. Zo bieden wij bijvoorbeeld educatiesessies en maatwerkanalyses aan, maar kunnen wij ook helpen met het opstellen van een duurzaamheidsbeleid binnen het beleggingsstatuut.

Maatwerk in duurzame oplossingen

Voor de invulling van het beleid is er de keuze uit een breed aanbod van beleggingsoplossingen. In 2022 is dit aanbod uitgebreid met actief beheerde en passieve beleggingsoplossingen die zich richten op een positieve SDG-impact en een sterk gereduceerde CO₂-uitstoot.

Aanvullend kunnen wij zeer specifieke uitsluitingswensen binnen aandelen en bedrijfsobligaties faciliteren via onze maatwerk-vermogensbeheerportefeuilles. Ook kunnen klanten rekenen op diepgaande duurzaamheidsrapportages, bijvoorbeeld ter ondersteuning van de verantwoording richting de achterban. Deze rapportages zijn in 2022 vernieuwd en bieden nu inzicht in de ESG-ratings en de CO₂-uitstoot van de portefeuille en bevatten een screening op de UN Global Compact-principes (UNGC) voor aandelen en bedrijfsobligaties.

In 2023 willen wij de duurzaamheidsrapportages verder uitbreiden. Daarnaast worden dan ook klimaatrisico's opgenomen in de scenario-analyses bij het berekenen van de haalbaarheid van de beleggingsdoelstellingen van onze klanten.

Jacob Tas, directeur KNRM

Iedere dag weer staan ruim 1400 vrijwilligers van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) klaar om mens en dier op zee te helpen en levens te redden. In 2022 ging het om meer dan 4.000 geredde mensen. Iedere minuut telt. Een goede training en materiaal zijn essentieel. De hele organisatie en alle reddingsoperaties worden volledig bekostigd uit donaties en nalatenschappen. Dat geld moet goed worden besteed. En zolang het nog niet in boten of trainingen zit, moet het geld óók goed doen: door middel van verantwoorde en duurzame beleggingen. Jacob Tas, directeur van de KNRM, vertelt waarom en hoe de organisatie dit vormgeeft.

Het vermogen van KNRM om levens te redden, nu en in de toekomst

De mensen van de KNRM, van de redders tot de directie, zijn sterk verbonden met de zee, met het water. En met de lokale gemeenschappen van waaruit zij opereren. 'Er is een algemeen gevoel van zorg voor de mensen en de wereld om ons heen', vertelt Tas. 'En er is ook zorg voor de toekomst. Bij de KNRM zijn wij ervan overtuigd dat wij er als organisatie alles aan moeten doen om de zeespiegel niet verder te laten stijgen en het klimaatakkoord van Parijs te halen.'

Dat wil de organisatie niet pas in 2050 voor elkaar krijgen, maar al in 2035. Dat betekent 'net zero' over zo'n 12 jaar. Tas: 'Dan gaat het om onze voet-afdruk als organisatie met onze boten en voertuigen én om onze beleggingen. Wij zijn onze vloot nu aan het vervangen en verduurzamen. Maar dat gaat niet van de ene op de andere dag.' Geld dat wordt gedoneerd kan dus niet altijd direct worden besteed: het wordt aangehouden als buffer en voor latere uitgaven. Hier komen de beleggingen in zicht.

Meer impact

'Geld dat aan de KNRM als goed doel is gedoneerd, moet ook goed doen zolang het nog niet is besteed aan boten of opleidingen, vinden wij', aldus Tas. 'Daarom willen wij ook duurzaam beleggen. De vraag is hoe je dat het beste laat aansluiten bij de organisatie die je vertegenwoordigt en waar we voor staan. Kijk, veiligheid staat bij ons op nummer 1. Dat vertalen wij ook naar het bankieren. Wij zijn daarom qua beleggingen redelijk behoudend. Met Ruud (Ruud van de Ven, de Van Lanschot Kempen-bankier van KNRM, red.) hebben we daar goede discussies over: welke instrumenten zetten wij in voor bestendig én duurzaam rendement?'

Bestendigheid is dus belangrijk, maar Tas wil ook verdere stappen zetten. 'Van Lanschot Kempen heeft ons geholpen de portefeuille te verduurzamen en steeds meer te verbinden aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's de "Sustainable Development Goals" red.) van de Verenigde Naties die voor ons belangrijk zijn. Wij willen met ons vermogen niet alleen financieel rendement behalen, maar ook impact maken. Dat laatste is nu nog een relatief klein deel van de portefeuille, maar wij willen daar nu wel druk achter zetten en samen kijken hoe wij daar meer in kunnen gaan doen.'

Niet indutten

Voor de KNRM staat SDG 14 - Leven in het water - met stip bovenaan. Tas: 'Daar is op dit moment nog weinig goed gespreid in te beleggen. We richten ons daarom ook op SDG 13 (Klimaatactie). Ook sociale factoren zijn voor ons van belang. Wij willen zeker niet indutten en met Van Lanschot Kempen hebben wij een partner die bereid is enthousiast mee te denken over wat er op impact gebied kan. Wij gaan niet voor maximale impact ten koste van liquiditeit en financieel rendement, maar willen wel ook met onze beleggingen volle kracht vooruit en ons doel bereiken.'

De KNRM redt en helpt mensen op zee en op grote binnenwateren. De maatschappij is in 1824 gestart als particulier initiatief en wordt nog steeds volledig bekostigd vanuit vrijwillige bijdragen van donateurs en uit nalatenschappen. De KNRM heeft 45 reddingsstations langs de kust. De 75 reddingsboten worden bemand door 1400 vrijwilligers.

Disclaimer

De informatie die is opgenomen in deze publicatie is uitsluitend bestemd voor algemene doeleinden. Deze publicatie is geen aanbod en u kunt aan deze publicatie geen rechten ontleen. Bij de totstandkoming van deze publicatie hebben wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij de selectie van externe bronnen. Wij kunnen niet garanderen dat de informatie van deze bronnen die in deze publicatie is opgenomen juist en volledig is of in de toekomst zal blijven. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor druk- en zetfouten. Wij zijn niet verplicht de informatie die we hebben opgenomen in deze publicatie te actualiseren of te wijzigen. Alle rechten ten aanzien van de inhoud van de publicatie worden voorbehouden, inclusief het recht van wijziging.

Overige informatie

Van Lanschot Kempen NV is statutair gevestigd aan de Hooge Steenweg 29, 5211 JN 's-Hertogenbosch, KvK nr. 16038212 met btw-identificatienummer NL001145770B01, is als bank geregistreerd in het Wft-register en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank NV (DNB), Postbus 98, 1000 AB Amsterdam, en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), Postbus 11723, 1001 GS Amsterdam. Eventuele klachten kunt u richten aan Van Lanschot Kempen NV of de afdeling Kwaliteit & Service van het hoofdkantoor, Postbus 1021, 5200 HC 's-Hertogenbosch.

Beethovenstraat 300
1077 WZ Amsterdam
Postbus 75666
1070 AR Amsterdam

T +31 20 348 80 00
E sustainabilitycentre@vanlanschotkempen.com
vanlanschotkempen.com/en/sustainability